

Policejní akademie České republiky

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminalistiky

Metodika vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům

Methodology of crime investigation against industrial property rights

Bakalářská práce

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Jiří Vávra

AUTOR PRÁCE

Franziska Schmucker

PRAHA

2024

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 15. března 2024

Franziska Schmucker

ANOTACE

Bakalářská práce na téma „Metodika vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům“ se zabývá problematikou průmyslových práv a metodikou vyšetřování trestných činů v souvislosti s těmito právy. Práce se nejprve věnuje vymezení klíčových pojmů a stručnému popisu vybraných předmětů průmyslových práv. Dále se zabývá právními prostředky ochrany v tomto odvětví. Nakonec se soustřeďuje na vypracování a popsání metodiky vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům.

KLÍČOVÁ SLOVA

Duševní vlastnictví, průmyslové vlastnictví, vynález, užitný vzor, průmyslový vzor, topografie polovodičových výrobků, ochranná známka, označení původu, zeměpisné označení, zlepšovací návrhy, know-how, obchodní firma, obchodní tajemství.

ANNOTATION

The bachelor thesis on "Methodology of crime investigation against industrial property rights" deals with the issue of industrial rights and the methodology of investigation of crimes in connection with these rights. The thesis first defines the key concepts and briefly describes selected subjects of industrial rights. Then it deals with the legal means of protection in this sector. At last, it focuses on the development and description of the methodology of crime investigation against industrial rights,

KEY WORDS

Intellectual property, industrial property, invention, utility model, industrial design, topography of semiconductor products, trademark, designation of origin, geographical indication, improvement proposals, know-how, business firm, trade secrets.

Obsah

Úvod	6
1. Vymezení základních pojmů	7
1.1 Vlastnictví.....	7
1.2 Duševní vlastnictví	7
1.3 Autorské právo a práva související s právem autorským	9
1.4 Průmyslové vlastnictví.....	10
1.5 Autorské právo a průmyslové právo	11
2. Vybraná průmyslová práva	12
2.1 Práva k výsledkům tvůrčí činnosti.....	12
2.1.1 Vynálezy.....	12
2.1.2 Užité vzory	14
2.1.3 Průmyslové vzory	15
2.1.4 Topografie polovodičových výrobků	17
2.2 Práva na ochranná značení	18
2.2.1 Ochranné známky	18
2.2.2 Označení původu a zeměpisné označení	20
2.3 Práva jiného duševního vlastnictví.....	21
2.3.1 Zlepšovací návrhy	21
2.3.2 Know-how	22
2.3.3 Obchodní tajemství.....	22
2.3.4 Obchodní firma	23
3. Prostředky ochrany	23
3.1 Soukromoprávní prostředky	24
3.2 Veřejnoprávní prostředky	24
3.3 Trestněprávní prostředky	25
4. Metodika vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům.....	27
4.1 Pojem a systém kriminalistiky	27
4.2 Pojem, funkce a komponenty metodiky vyšetřování	28
4.3 Kriminalistická charakteristika trestných činů proti průmyslovým právům	29
4.3.1 Kriminální situace	30
4.3.2 Typické způsoby páchaní.....	32
4.3.3 Typické vlastnosti pachatelů a jejich typické motivy	34
4.3.4 Charakteristika poškozeného	35
4.4 Typické stopy a jiné soudní důkazy.....	36
4.5 Typické vyšetřovací situace	40
4.6 Zvláštnosti předmětu vyšetřování	41

4.7 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování	42
4.8 Zvláštnosti počátečních úkonů.....	43
4.9 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, organizace a plánování vyšetřování.....	49
4.10 Zvláštnosti následných úkonů	50
4.11 Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování a kriminalistická prevence	51
5. Závěr	53
6. Použité zdroje.....	55

Úvod

Průmyslové vlastnictví a s ním spojená práva prošla významným vzestupem především v 19. století, a tento trend pokračuje až do současnosti, s výrazným rozvojem zejména v nedávných letech. Význam průmyslového vlastnictví a obecně duševního vlastnictví je v současné době klíčový. Proto se klade velký důraz na ochranu těchto práv. Nicméně v současné době čelíme narůstajícímu trendu trestných činů zaměřených proti duševnímu vlastnictví, což se stává celosvětovým problémem vzhledem k rychlému rozvoji technologií a snadné dostupnosti internetu a jeho služeb. Toto nelegální chování má negativní dopad na ekonomiku, politiku a společnost jako celek.¹ Přestože kriminalita proti průmyslovým právům roste, veřejnost často nevěnuje této problematice dostatečnou pozornost a má nízkou kriminální citlivost na tuto formu kriminality. Samotná metodika vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům není v odborných literaturách samostatně vymezená nebo zpracována, ale je řazená do širší a komplexnější metodiky vyšetřování hospodářské kriminality nebo do metodiky vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví.

Klíčovým cílem této bakalářské práce je vytvoření metodiky vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům. Pro dosažení tohoto hlavního úkolu je nezbytné stanovit si dílčí cíle. Prvním dílčím cílem této práce je provedení podrobné analýzy a vysvětlení základních pojmů souvisejících s průmyslovými právy. Tato část je nezbytná k vytvoření pevného teoretického základu, umožňujícího porozumění celkové problematice a pro správné vedení metodiky vyšetřování, která využívá právě tyto pojmy. Současně se zaměříme na popis vybraných předmětů průmyslového vlastnictví a na představení ochranných prostředků práv z průmyslového vlastnictví. Následně bude zpracována samotná metodika vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům. V závěru zhodnotíme vytyčené cíle a shrneme poznatky, které jsme během zpracování této práce získali. V rámci práce budou využity vědní metody deskripce, analýzy a syntézy. Informace pro zpracování práce budou čerpány především z odborné literatury a platné legislativy.

¹ KŘÍŽ, Jan. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. V Praze: Karolinum, 2009. str. 132,

1. Vymezení základních pojmů

Abychom plně porozuměli problematice průmyslových práv, je nezbytné se pečlivě seznámit se základními pojmy. Tímto cílem se řídí následující kapitola.

1.1 Vlastnictví

Vlastnictví může být definováno jako vztah jednotlivce k věci, právu nebo k jiné hodnotě. Lze ho také chápat jako samotný objekt tohoto vztahu, tedy jako vlastněný majetek.² Vlastnictví představuje v podstatě všechno, co někomu patří nebo je někým vlastněno. Vlastník má právo svým majetkem svobodně nakládat v rámci zákonem stanovených mezích a může jiné osoby z nakládání vyloučit. Vlastník může vlastnit jak hmotný, tak nehmotný majetek. Hmotné věci jsou fyzické objekty, manipulovatelné části vnějšího světa. Májí povahu samostatného předmětu a můžeme je vnímat na základě našich smyslů. Dále je možné věci dělit na movité a nemovité. Movité věci lze přemisťovat z místa na místo. Nemovité věci jsou vázány s půdou, jako jsou pozemky a podzemní stavby.³ Nakonec nehmotný majetek představuje duševní vlastnictví.

1.2 Duševní vlastnictví

Duševní vlastnictví vzniká jako výsledek jak tvůrčí, tak netvůrčí činnosti a úsilí jednotlivce nebo právnické osoby.⁴ Konkrétně se tedy jedná o výsledky duševní činnosti. Sám pojem „duševní vlastnictví“ nemá přesnou a jednoznačnou definici v platném právu. Jedná se o tzv. neurčitý právní pojem. V rámci právní nauky a praxe se můžeme setkat s odlišnými a různě širokými výklady pojmu. Je možné ho charakterizovat jako souhrn nehmotných statků a práv k nim. Nehmotné statky představují předměty nehmotné povahy jako jsou myšlenky, ideje, podoby jejich formulace nebo i dobrá pověst podnikající osoby.⁵

² JAKL, Ladislav. *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. str.15,

³ § 496, § 498, § 1011, § 1012 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: LexisNexis CZ, 2006. str.12,

⁵ BOHÁČEK, Martin. *Duševní vlastnictví a vymáhání práv k němu: jiné úhly pohledu*. V Praze: Troas, 2011. str.25,

Předměty duševního vlastnictví nejsou ani věcmi, ani právy, ale představují nehmotné majetkové hodnoty, které mohou být předmětem právních vztahů.⁶ Aby se předmět duševního vlastnictví mohl stát předmětem právního vztahu a vyvolala se potřeba jeho právní regulace, musí splňovat podmínku významnosti pro lidskou společnost.⁷ Je nezbytné, aby předmět duševního vlastnictví byl zachycen na hmotném nosiči nebo vyjádřen v objektivně vnímatelné podobě.⁸ Musíme si také uvědomit, že předmět duševního vlastnictví a hmotná věc (objektivně vnímatelná podoba), na kterém je zachycen jsou dva odlišné právní předměty.⁹

Důležité je zmínit Úmluvu o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsanou 14. července 1967 ve Stockholmu. Byla prvním dokumentem, který se snažil řádně pojem duševního vlastnictví definovat a objasnit. V souladu s touto úmluvou se duševním vlastnictvím rozumí (článek 2, bod VIII.):

- *práva k literárním, uměleckým a vědeckým dílům,*
- *práva k výkonům výkonných umělců, zvukovým záznamům a rozhlasovému vysílání,*
- *práva vynálezům ve všech oblastech lidské činnosti,*
- *práva k vědeckým objevům,*
- *práva k průmyslovým vzorům a modelům,*
- *práva k továrním, obchodním známkám a známkám,*
- *práva k služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům,*
- *práva na ochranu proti nekalé soutěži,*
- *a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké.¹⁰*

Duševní vlastnictví se rozděluje do dvou hlavních oblastí – práva autorská, práva související s autorským právem a práva průmyslová. Je důležité uvést,

⁶ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: LexisNexis CZ, 2006. str.12,

⁷ BOHÁČEK, Martin; JAKL, Ladislav. *Právo duševního vlastnictví*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. str.13,

⁸ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze. 2019. str.9,

⁹ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: LexisNexis CZ, 2006. str.12,

¹⁰ Vyhláška č. 69/1975 Sb., ministra zahraničních věcí o Úmluvě o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsané ve Stockholmu dne 14. července 1967.

že autorské právo a právo průmyslové jsou odlišná odvětví, i když mohou být někdy laicky zaměňována.

1.3 Autorské právo a práva související s právem autorským

Autorské právo je regulované zákonem č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). Chrání výsledky lidské tvůrčí činnosti v oblasti umění a vědy. Ochrana se vztahuje na konkrétní vyjádření díla v objektivně vnímatelné podobě, přičemž samotné myšlenky, postupy nebo ideje nejsou zahrnuty. Dílo je považováno za autorské bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam, může být jedinečné a vyjádřeno trvale nebo dočasně. Autorské právo automaticky vzniká v okamžiku vytvoření díla, a autorem je fyzická osoba. Autor má právo rozhodovat o zveřejnění, osobovat si autorství a nárokovat nedotknutelnost díla. Osobnostní autorská práva jsou nepřevoditelná a zanikají smrtí autora. Vlastnická práva trvají po dobu života autora a následně 70 let po jeho smrti, pokud není ustanoveno jinak. Díla chráněná autorským právem jsou například díla slovesná, hudební, dramatická, fotografická, audiovizuální, výtvarná, architektonická, díla užitého umění, kartografická díla, počítačové programy a databáze.¹¹

Mezi práva související s právem autorským patří podle autorského zákona:

- *práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu,*
- *právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu,*
- *právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu,*
- *právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání,*
- *právo zveřejnitelk k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv,*
- *právo nakladatele na odměnu,*
- *právo vydavatele tiskové publikace.*¹²

¹¹ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

¹² § 1 písm. b) zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

1.4 Průmyslové vlastnictví

Průmyslové vlastnictví představuje užší pojem duševního vlastnictví a lze ho chápat jako synonymum termínu „průmyslové právo“. Český právní řád nedefinuje pojem průmyslového vlastnictví. Jedná se opět o neurčitý právní pojem a v právní teorii a praxi můžeme pozorovat různá vymezení tohoto pojmu.¹³

Podstatnou roli v oblasti průmyslového práva hraje Pařížská unijní úmluva na ochranu průmyslového práva z roku 1883. Je to nejstarší mezinárodní smlouvou v této sféře a první dokument, který se pokoušel obecně pojem definovat. V článku 1 uvádí, že předměty průmyslového vlastnictví jsou: *„patenty na vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory nebo modely, tovární nebo obchodní známky a známky služeb, obchodní jméno, údaje o provenienci zboží nebo označení původu zboží a potlačování nekalé soutěže.“*¹⁴

O výklad pojmu průmyslového vlastnictví se snaží i mimo jiné také například odborná publikace „Právo duševního vlastnictví“. Autoři definují průmyslové vlastnictví jako: *„souhrn zvláštních absolutních subjektivních práv k nehmotným statkům průmyslově (opakovaně hospodářsky) využitelným, jejich právní ochranu.“*¹⁵ Absolutní právo znamená vyvolávání účinků vůči všem. Subjektivní právo zahrnuje oprávnění se určitým způsobem chovat a současně právní povinnost jiného subjektu se chovat odpovídajícím způsobem.¹⁶

Dále pak i Slováková ve své knize „Průmyslové vlastnictví“ uvádí: *„průmyslové vlastnictví představuje pouze určitý úsek duševního vlastnictví vyznačující se určitými specifickými rysy.“*¹⁷ Těmito rysy mohou být za prvé hospodářská využitelnost. Dalším rysem je územní omezenost. Všechny jsou

¹³ SUCHÝ, Václav. *Nehmotné statky a průmyslová práva, jejich ochrana, oceňování a komerční využití*. Praha: Technologické centrum Akademie věd ČR, 2010. str.15,

¹⁴ Vyhláška č. 90/1962 Sb., ministra zahraničních věcí o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934 a v Lisabonu dne 31. října 1958.

¹⁵ BOHÁČEK, Martin; JAKL, Ladislav. *Právo duševního vlastnictví*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. str.6,

¹⁶ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. str. 166-168,

¹⁷ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: LexisNexis CZ, 2006. str.13,

omezeny v rámci určitého území, což znamená, že jejich platnost je vázána na konkrétní území, pro které jsou udělena. Tento princip se nazývá princip teritoriality. Dalším znakem je časová omezenost. Většina průmyslových práv má příslušným zákonem pevně stanovenou maximální dobu platnosti. Průmyslové právo může zaniknout po uplynutí doby platnosti ochrany, která je pro každou formu průmyslového vlastnictví stanovena zvlášť. Po uplynutí platnosti lze u některých práv platnost obnovit. K udržení ochrany je nutné hradit takzvané udržovací poplatky nebo poplatky za obnovu. Některá práva nemají platnost časově omezenou vůbec. Nakonec každý, kdo chce získat právo, je povinen si o to zažádat. Společným znakem je tedy podání žádosti.¹⁸

Průmyslové právo vzniká formálně prostřednictvím podání žádosti o udělení právní ochrany, konkrétně přihlášky k příslušnému orgánu a zaplacením správního poplatku. Jeho vznik následuje po úspěšném správním řízení a je udělováno buď národním, mezinárodním nebo regionálním úřadem.¹⁹ Tímto příslušným orgánem je v České republice Úřad průmyslového vlastnictví. Úřad představuje ústřední orgán státní správy na ochranu průmyslového vlastnictví. Pokud je průmyslové právo uznáno a získá právní ochranu v České republice, neznamena to automaticky, že tato ochrana platí i v jiných státech. Pokud existuje zájem o rozšíření právní ochrany do dalších států, je nezbytné požádat o ochranu v konkrétním státě.²⁰ Zánik průmyslového právo může nastat zrušením, vymazáním, odejmutím, zaniknutím nebo prostým uplynutím platnosti.

1.5 Autorské právo a průmyslové právo

Autorské právo se liší od práva průmyslového, přestože sdílí společný prvek – oba typy práv mají obecný cíl ochrany duševních výsledků lidské činnosti. Přesto jsou mezi nimi výrazné rozdíly. Zatímco autorské právo se zaměřuje na ochranu originálních literárních, uměleckých a vědeckých děl, průmyslové právo zahrnuje ochranu vynálezů, ochranných známek,

¹⁸ ČAPKOVÁ Z., HANZALOVÁ Ž., CHURÁČKOVÁ H., KŘOVÁKOVÁ E. KA 7.2. *Ochrana duševního vlastnictví [online]. str.9,*

¹⁹ JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana.* Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017.str.32-33,

²⁰ BOHÁČEK, Martin; JAKL, Ladislav. *Právo duševního vlastnictví.* Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002.str.25,

průmyslových vzorů a dalších aspektů spojených s průmyslovou technickou duševní činností a obchodem. Liší se rovněž jejich vznikem. Autorské právo vzniká neformálně automaticky okamžikem vytvoření díla, zatímco průmyslové právo musíme registrovat u příslušného úřadu, aby mohlo vzniknout. Rozdíl najdeme také jednak v právní úpravě, v samotné ochraně práv a v době platnosti. I když jsou si tato práva na první pohled podobná, je nezbytné si uvědomit a respektovat jejich rozdíly, aby byla zajištěna správná ochrana vlastnictví v různých oblastech lidské činnosti.

2. Vybraná průmyslová práva

Průmyslová práva je možné rozdělit na: práva k výsledkům tvůrčí činnosti, práva na ochranné značení a práva jiného duševního vlastnictví.²¹ Cílem této kapitoly je stručně definovat a popsat jednotlivé vybrané předměty průmyslového práva.

2.1 Práva k výsledkům tvůrčí činnosti

2.1.1 Vynálezy

Problematika vynálezů je v České republice upravená zákonem č. 527/1990 Sb. Zákon o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích. Vynález můžeme popsat jako: „*kvalitativně nová technická řešení, jež svou invenční úrovní převyšují dosavadní stav techniky. Vynálezy se mohou týkat věcí (např. stroje, přístroje, ale i směsi, slitiny, chemicky vyrobené látky, léčiva atd.), nebo výrobních postupů, jejichž výsledkem je určitý výrobek (např. stavební panel), či pracovních postupů.*“²²

Zákon sám ale pojmovou charakteristiku vynálezu neobsahuje, pouze stanovuje podmínky tzv. patentovatelnosti. Tyto podmínky jsou taxativně vymezené a představují tři pozitivní podmínky a jednu negativní. Vynález je

²¹ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. str. 12,

²² SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: LexisNexis CZ, 2006. str. 27,

nový, výsledkem vynálezecké činnosti a průmyslově využitelný.²³ Vynálezem naopak nejsou objevy, vědecké teorie a matematické metody; estetické výtvořiny; plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti; hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, programy počítačů a podávání informací. Patent je dokumentem, který představuje formu právní ochrany vynálezu.²⁴ Je důležité si tedy uvědomit rozdíl mezi předmětem právní ochrany a formou právní ochrany. Pokud vynález splňuje tyto stanovené podmínky, je možné ho chránit patentem a Úřad je vázán patent udělit.²⁵ Může však nastat situace, kdy vynález sice splňuje podmínky, ale společnost nejeví zájem na udělení patentu nebo se uděluje podle jiného zákona. Jedná se o případy, kdy vynález by byl v rozporu s veřejným zájmem nebo dobrými mravy, nebo se jedná o odrůdy rostlin nebo plemena zvířat a jejich způsob chovu a pěstování. Tyto vynálezy jsou z patentovatelnosti vyloučeny.

Právo na patent má původce vynálezu nebo jeho právní nástupce. Původcem je fyzická osoba, která vynález tvůrčím způsobem vytvořila. Původce má rovněž právo na původcovství a uvedení jména v přihlášce. Tyto práva jsou nepřevoditelná. Původců může být více a každý z nich má nárok na patent v takovém rozsahu, v jakém se podílel na vytvoření vynálezu. Majitel patentu má výlučné právo využívat vynález, poskytnout souhlas k využívání vynálezu jiným osobám, nebo na ně patent převést. Souhlas se poskytuje na základě písemné licenční smlouvy. Majitel a původce můžou být jedna a ta sama osoba nebo dvě rozdílné osoby.

Právní ochrana vynálezu ve formě patentu vzniká udělením Úřadem. Udělení patentu předchází podání přihlášky u Úřadu. Přihláška musí mít předepsanou formu. Na základě podání přihlášky následně vzniká přihlašovatelovi právo přednosti. Po podání přihlášky podrobí Úřad přihlášku předběžnému průzkumu a úplnému průzkumu. V případě, že vynález splňuje podmínky a byli zaplacený náležitý poplatky, udělí Úřad patent (vydá patentovou listinu).

²³ JEŽEK, Jiří. *Právo průmyslového vlastnictví: právní předpisy a mezinárodní smlouvy s výkladem a judikaturou*. Praha: Linde, 1996. str.11-16,

²⁴ JAKL, Ladislav. *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. str.49-50,

²⁵ JEŽEK, Jiří. *Právo průmyslového vlastnictví: právní předpisy a mezinárodní smlouvy s výkladem a judikaturou*. Praha: Linde, 1996. str.12-13,

Samotné účinky patentu začínají působit až dnem oznámení o udělení patentu ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví.

Patenty jsou platné dvacet let od podání přihlášky. Pro zachování platnosti patentu je majitel povinen každoročně platit udržovací poplatek. Patent zaniká uplynutím doby platnosti, pokud majitel nezaplatí udržovací poplatek v stanovené lhůtě nebo pokud se ho majitel vzdá. Úřad může případně patent zrušit, pokud dodatečně zjistí, že například majitel na něj nemá právo nebo předmět patentu přesahuje obsah původní přihlášky vynálezu.²⁶

2.1.2 Užité vzory

Užitečné vzory jsou v českém právním řádu upraveny zákonem č. 478/1992 Sb. Zákon o užitečných vzorech. Stejně jako u patentového zákona, ani v případě tohoto zákona nenalezneme legální definici předmětu ochrany. Užitečnými vzory se chrání různá technická řešení. Přesněji technická řešení, které jsou nové, přesahují rámec odborné dovednosti a jsou průmyslově využitelná.²⁷

Užitečné vzory mají velice blízko k patentům. Jsou často označovány „malými patenty“, protože obě formy ochrany chrání technické řešení, ale jsou zde určité rozdíly. Získání ochrany užitečným vzorem je jednodušší, rychlejší a lacinější. Poplatky za užitečný vzor jsou výrazně nižší. Užitečné vzory lze patentovat jednoduše a rychleji, protože se neprovádí podrobný průzkum, zda předmět přihlášky splňuje stanovené podmínky, což je však pro majitele určitou nevýhodou. Užitečné vzory mají kratší dobu platnosti, oproti platnosti patentu je poloviční. Za určitých podmínek je i dokonce možné se odchýlit od původní přihlášky.²⁸ Technická řešení, která jsou chráněna užitečným vzorem, obvykle nedosahují tak vysoké úrovně a nepřinášejí tak výrazný technický pokrok jako vynálezy. Jsou to spíše „jednoduššími“ formami vynálezů.

Podobně jako u zákona o vynálezech obsahuje předpis o užitečných vzorech negativní výčet toho, co se za technické řešení nepovažuje, je dokonce i téměř totožný. Technickými řešeními nejsou: *objevy, vědecké teorie*

²⁶ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. str. 91-98,

²⁷ § 1 odst. 1 zákona č. 478/1992 Sb., o užitečných vzorech.

²⁸ Úřad průmyslového vlastnictví. *Užitečné vzory: Jaký je rozdíl mezi vynálezem a užitečným vzorem*. [online].

*a matematické metody, pouhé vnější úpravy výrobků, plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, programy počítačů, pouhé uvedení informace.*²⁹ Mimo jiné také uvádí, co podle daného předpisu nelze chránit. Jsou to technická řešení, která jsou v rozporu s obecnými zájmy. Ochrana není poskytována ani odrůdám rostlin, plemenům zvířat a biologickým reproduktivním materiálům. Způsoby výroby nebo pracovní činnosti rovněž nemohou být chráněny pomocí užitných vzorů.³⁰

Původce nebo jeho právní nástupce má právo na ochranu užitným vzorem. Původcem se rozumí jednotlivec, který vytvořil užitný vzor svou vlastní tvůrčí činností. Aby byla ochrana zajištěna, je nutná registrace technického řešení Úřadem. Přihláška se podává písemně a musí obsahovat formální požadavky, jako je název užitého vzoru, popis technického řešení a nároky na ochranu. Podáním přihlášky získává přihlašovatel právo přednosti. Úřad provede pouze formální průzkum, a pokud přihláška splňuje všechny stanovené podmínky, zaznamená užitný vzor do rejstříku. Poté vydá osvědčení o zápisu užitého vzoru do rejstříku a oznámí zápis ve Věstníku Úřadu.

Užitný vzor má standardní dobu platnosti čtyři roky od okamžiku podání přihlášky. Na žádost majitele může Úřad prodloužit tuto dobu dvakrát, a to o další tři roky. Ochrana poskytovaná užitným vzorem může skončit dvěma způsoby. Buď vyprší doba platnosti, nebo se ho majitel vzdá. Další možností ukončení ochrany užitého vzoru je, když majitel nepodá žádost o prodloužení a nezaplatí stanovené poplatky.³¹ Užitný vzor může i za určitých podmínek být vymazán.

2.1.3 Průmyslové vzory

Pojem průmyslový vzor je definován v §2 zákona č. 207/2000 Sb. Zákon o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů jako vzhled výrobku nebo jeho části. Jedná se tudíž o linii,

²⁹ § 2 zákona č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech.

³⁰ § 3 zákona č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech.

³¹ JEŽEK, Jiří. *Právo průmyslového vlastnictví: právní předpisy a mezinárodní smlouvy s výkladem a judikaturou*. Praha: Linde, 1996. str.41-44,

obrys, tvar, strukturu nebo materiál výrobku jako takového nebo jeho zdobení. Zjednodušeně je průmyslový vzor především design výrobku.³² Průmyslový vzor je možné tedy definovat jako plošný nebo prostorový vzhled konkrétního výrobku nebo jeho částí.³³ Jde o estetiku výrobku, a nikoliv o jeho technické nebo konstrukční provedení.

Zákon považuje za výrobek jakýkoliv průmyslově nebo řemeslně vyrobený předmět, včetně součástí určených k sestavení do jednoho složeného výrobku, obalu, úpravy, grafického symbolu a typografického znaku, kromě počítačových programů.³⁴ Aby byl výrobek způsobilý k ochraně, musí splnit ještě podmínku novosti a individuálnosti.³⁵ Při splnění těchto předpokladů může vzhled výrobku být zároveň předmětem ochrany autorskoprávní nebo známkové ochrany.³⁶ Mezi typické příklady průmyslového vzoru patří například stavebnice LEGO, láhev a sklenice Coca-Coly nebo vzhled a tvar mobilního telefonu Apple iPhone.³⁷

Stejně jako v případech již zmíněných předmětů průmyslového vlastnictví má právo na průmyslový vzor jeho původce nebo jeho právní nástupce. Než však Úřad průmyslový vzor zapíše do rejstříku, musí přihlašovatel podat písemnou přihlášku. Podáním přihlášky vzniká přihlašovatelovi právo přednosti. Obsahuje-li přihláška všechny zákonné náležitosti, obtojí přihláška průzkum a průmyslový vzor je zapsán do rejstříku. Úřad vydá osvědčení o zápisu do rejstříku a zveřejní průmyslový vzor.

Ochrana průmyslového vzoru trvá 5 let od podání přihlášky. Doba ochrany může být prodloužená, a to vždy o pět let s maximální dobou platnosti 25 let od podání přihlášky. Za prodlužování ochrany je majitel povinen platit správní poplatky. Právo zaniká uplyne-li doba ochrany nebo se majitel průmyslového vzoru vzdá. Průmyslový vzor se vymaže z rejstříku například pokud průmyslový

³² VOLEVECKÝ, Petr. *Trestné činy hospodářské – Vybrané problémy*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2012. str.211,

³³ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: LexisNexis CZ, 2006, str.89,

³⁴ § 2 písm. b) zákona č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb.

³⁵ § 4 a § 5 zákona č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb.

³⁶ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: LexisNexis CZ, 2006. str.87,

³⁷ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: Orac, 2003. str.60-61,

vzor neodpovídá pojmu průmyslového vzoru nebo jeho vlastník nemá právo na průmyslový vzor. Nakonec může být průmyslový vzor odejmut a přepsán.³⁸

2.1.4 Topografie polovodičových výrobků

Do oblasti průmyslového práva jsou dále pak řazeny topografie polovodičových výrobků, jež jsou výsledkem tvůrčí činnosti. Právní předpis zabývající se ochranou topografií polovodičových výrobku je u nás zákon č. 529/1991 Sb. Zákon o ochraně topografií polovodičových výrobků.

V § 2 v prvním odstavci zákona najdeme definici topografie: *„série jakkoli zafixovaných nebo zakódovaných vzájemně souvisejících zobrazení, znázorňujících trojrozměrné trvalé uspořádání vrstev, z nichž se polovodičový výrobek skládá, přičemž každé zobrazení znázorňuje vzor jedné vrstvy polovodičového výrobku nebo jeho části, popřípadě povrchu polovodičového výrobku v jednotlivých stupních výroby nebo jeho částí“*³⁹ Polovodičovým výrobkem se myslí konkrétní nebo dočasné provedení mikroelektronického výrobku, určeného k provádění elektronických funkcí, skládajícího se z základního tělesa obsahujícího polovodičový materiál a opatřeného minimálně jednou vrstvou vodivého, izolačního nebo polovodičového materiálu ve stanoveném uspořádání.⁴⁰ Zásadní je si především uvědomit, že ochrana se nevztahuje na samotný polovodičový výrobek, ale na způsob jeho uspořádání ve vrstvách nebo na výrobku, tak i na popis a zobrazení jeho topografie.⁴¹

Právo na právní ochranu má původce nebo jeho právní nástupce. Právo na ochranu zaniká uplynutím 15 let, jestliže nebyla topografie ode dne jejího vytvoření obchodně využívána jinak než skrytě nebo nebyla přihlášená u Úřadu.

Topografie může být předmětem ochrany, pokud je výsledkem tvůrčí činnosti původce a jestliže není v polovodičovém průmyslu běžná. Ochrana se nevztahuje na technologii užitou při vytváření topografie nebo při výrobě

³⁸ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. str. 107-110,

³⁹ § 2 odst. 1 zákona č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků.

⁴⁰ § 2 odst. 2 zákona č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků.

⁴¹ JEŽEK, Jiří. *Právo průmyslového vlastnictví: právní předpisy a mezinárodní smlouvy s výkladem a judikaturou*. Praha: Linde, 1996. str.46,

výrobku. Mimo jiné se také nevztahuje na informace uložené v polovodičovém výrobku.

Ochrana topografie vzniká buď podáním přihlášky, pokud topografie nebyla dříve obchodně užitá (pouze skrytě) nebo dnem prvního obchodního užití (nikoli skrytého), byla-li topografie řádně přihlášená ve lhůtě 2 let od tohoto využití k ochraně.⁴² Písemná přihláška se podává u Úřad průmyslového vlastnictví. Pokud přihláška splňuje všechny náležitosti, zapíše Úřad topografii do příslušného rejstříku. Úřad po zapsání vydá majiteli osvědčení o zápisu topografie do rejstříku, zápis oznámí ve Věstníku Úřadu a zveřejní podklady topografie.⁴³

Doba ochrany činí 10 let od konce kalendářního roku, v němž ochrana vznikla. Ochrana zaniká uplynutím doby ochrany. Topografie může být rovněž odejmutá, přepsána nebo vymazána.⁴⁴

2.2 Práva na ochranná značení

2.2.1 Ochranné známky

Nejznámějším průmyslovým právem asi vůbec pro širokou veřejnost je právě ochranná známka. S ochrannou známkou se každý z nás setkáváme v každodenním životě. Ochranná známka je nezbytným marketingovým nástrojem pro firmy, protože díky nim jsme ovlivňováni jakožto zákazníci a spotřebitelé. Ovlivňují naše rozhodování při výběru a nakupování služeb nebo výrobků, a pomáhají nám rozlišovat stejné výrobky nebo služby od různých výrobců a poskytovatele.⁴⁵ Ochranné známky slouží jako záruka kvality, potvrzující osvědčené vlastnosti zboží nebo služby. Tyto známky přispívají k pozitivnímu vnímání produktu, zhodnocují jeho hodnotu a nesou s sebou i významnou finanční hodnotu. Mají tedy čistě ekonomický význam.

⁴² POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. str. 111-112,

⁴³ Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků.

⁴⁴ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. str. 112-113,

⁴⁵ ČAPKOVÁ Z., HANZALOVÁ Ž., CHURÁČKOVÁ H., KŘOVÁKOVÁ E. *KA 7.2. Ochrana duševního vlastnictví [online]*. str.16,

Nejvýznamnějším příkladem ochranné známky pro Českou republiku je „PILSNER BIER“. Jedná se také o nejstarší českou ochrannou známkou.⁴⁶

Základní právní úprava je zakotvena v zákoně č. 441/2003 Sb. Zákon o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podle zákona o ochranných známkách se ochranou známkou rozumí jakýkoliv označení. Označení musí být způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby a musí být vyjádřeno v rejstříku takovým způsobem, aby bylo možné jasně identifikovat předmět ochrany. Ochrannou známkou mohou být slova, písmena, číslice, kresby, obrázky, tvar výrobku, obal výrobku, barvy a kombinace uvedeného. Nově může být také ochrannou známkou i zvuk.⁴⁷

Zákon mimo jiné také uvádí, která označení se do rejstříku nezapíší. Jsou to například označení bez rozlišovací způsobilosti, označení druhová, popisná, klamavá nebo označení, která jsou v rozporu s veřejným pořádkem a dobrými mravy.⁴⁸

Na našem území požívají ochranu nejenom ochranné známky zapsané v rejstříku vedeném Úřadem, ale ještě známky zapsané v rejstříku vedeném Mezinárodním úřadem Světové organizace duševního vlastnictví, známky zapsané v rejstříku vedeném Úřadem Evropské unie pro duševní vlastnictví, ale také známky na území všeobecně známé, které nejsou v žádném tomto rejstříku zapsány.⁴⁹

Také v případě ochranné známky, je přihlašovatel povinen podat písemnou přihlášku u Úřadu, pokud chce uplatnit právo na ochranu. Podáním přihlášky opět vzniká právo přednosti. Jestliže přihláška splňuje zákonné náležitosti a stanovené poplatky byli zaplaceny, ob stojí přihláška průzkum. Ochranná známka je následně zapsaná do rejstříku ochranných známek a přihlašovateli se vydá osvědčení o zápisu do rejstříku. Dnem zapsání nastávají právní účinky ochranné známky a přihlašovatel se stává vlastníkem.

⁴⁶ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: LexisNexis CZ, 2006. str.121,

⁴⁷ § 1a zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb.

⁴⁸ § 4 zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb.

⁴⁹ JUREČKA, Jan. *Oceňování ochranné známky jako součásti nehmotného majetku*. Praha: Oeconomica, 2006. str. 8,

Platnost ochranné známky trvá 10 let ode dne podání přihlášky. Obnovení zápisu ochranné známky se provádí na žádost vlastníka a obnoví se o dalších 10 let. Ochrannou známku lze obnovovat dokončena, nemá omezenou platnost. Ochrana označení zaniká uplynutím doby platnosti. Majitel se může rovněž prohlášením vzdát práv k ochranné známce. V neposlední řadě lze ochrannou známku také zrušit nebo prohlásit jako neplatnou.⁵⁰

2.2.2 Označení původu a zeměpisné označení

Do kategorie průmyslového vlastnictví se řadí také označení původu a zeměpisné označení. Označení původu a zeměpisné označení hrají klíčovou roli v ochraně místních výrobců, podporují kulturu a informují spotřebitele o původu a kvalitě zboží. Kromě poskytování záruky kvality a původu přispívají tato označení také k ochraně místní ekonomiky a uchování kulturního dědictví. Spotřebitelé díky nim mohou rozlišovat mezi různými výrobci a volit podle svých preferencí.⁵¹ Tuto problematiku upravuje zákon č. 452/2001 Sb. Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele. Zákon stanovuje podmínky pro udělení ochrany označení původu nebo zeměpisného označení zboží v České republice a určuje právní důsledky této ochrany.

Označení původu je název oblasti, místa či země, resp. území a vztahuje se na výrobky, které jsou vyráběny, zpracovávány a připravovány právě v tomto určeném území. To platí pouze pro zboží, jehož kvalita a vlastnosti jsou převážně dány specifickým geografickým prostředím s jeho přírodními a lidskými faktory.⁵²

Zeměpisné označení je název území, který se používá k označení zboží pocházející z dané oblasti. Zeměpisné označení platí, pokud zboží má zvláštní kvalitu, pověst nebo jiné charakteristiky, které jsou spojeny se konkrétním zeměpisným původem a pokud je výroba, zpracování nebo příprava prováděná

⁵⁰ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: LexisNexis CZ, 2006. str.137-144,

⁵¹ KELBLOVÁ, H. *Zeměpisná označení výrobků a jejich právní ochrana*. Praha: Wolters Kluwer, 2016.

⁵² 2 písm. a) zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele.

na tomto konkrétním území.⁵³ Rozdíl mezi označení původu a zeměpisným označení tedy je, že u zeměpisného označení postačí, aby pouze jedna fáze výroby probíhala na daném území.⁵⁴ Příklady označení původu jsou například Všestarská cibule, Pohořelecký kapr a Český kmín.⁵⁵ Příklady zeměpisného označení jsou Olomoucké tvarůžky, Karlovarské oplatky a Štramberké uši.⁵⁶

Registrace obou označení probíhá podáním přihlášky a zápisem do příslušného rejstříku vedeným Úřadem. O zápis může požádat sdružení výrobců nebo zpracovatelů, stejně jako jednotlivec, který v době podání žádosti představuje jediného výrobce takového zboží na daném území. Ochrana označení vzniká dnem zápisu do rejstříku. Doba ochrany označení není omezená. Označení může být ovšem zrušeno. Označení může užívat každý, zejména umísťovat na své zboží, koho se označení týká, kdo vyrábí, zpracovává a připravuje zboží s odpovídajícími charakteristikami na vymezeném území.⁵⁷

2.3 Práva jiného duševního vlastnictví

Jsou jimi další nehmotné statky, tj. takové, které nemají absolutní subjektivní práva upravený ve zvláštním právním předpise. Tato kategorie statků podléhá ochraně proti nekalé soutěži. Řadí se do této zvláštní kategorie, protože existují rozporuplné názory ohledně toho, zda tato ochrana vůbec spadá do rámce průmyslového práva (duševního vlastnictví).⁵⁸

2.3.1 Zlepšovací návrhy

Zlepšovací návrhy jsou součástí zákona č. 527/1990 Sb. Zákon o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, konkrétně §72-

⁵³ 2 písm. b) zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele.

⁵⁴ Úřad průmyslového vlastnictví. *Označení původu a zeměpisná označení Evropské unie: stručný popis registračního řízení*. [online].

⁵⁵ Ministerstvo zemědělství. *Chráněné označení původu eAGRI Potraviny: Zapsaná označení CHOP*. [online].

⁵⁶ Ministerstvo zemědělství. *Chráněné zeměpisné označení eAGRI Potraviny: Zapsaná označení CHZO*. [online].

⁵⁷ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. str. 123-125,

⁵⁸ BOHÁČEK, Martin. *Duševní vlastnictví a vymáhání práv k němu: jiné úhly pohledu*. V Praze: Troas, 2011. str.24-28,

§74. Zlepšovacími návrhy se rozumí technická, výrobní nebo provozní zdokonalení, stejně jako řešení problémů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a životního prostředí. Právo s nimi nakládat náleží zlepšovatel, pokud se ale tedy nekříží s právem na patent. Zlepšovatel má povinnost nabídnout návrh zaměstnavateli, pokud se týká oboru práce nebo činnosti zaměstnavatele. Pokud zaměstnavatel nepřijme nabídku během dvou měsíců, má zlepšovatel právo nakládat s návrhem neomezeně. Jestliže zaměstnavatel nabídku přijme, dojde k uzavření smlouvy mezi zlepšovatelem a zaměstnavatelem. Uzavřením smlouvy vzniká právo na nakládání se zlepšovacím návrhem.⁵⁹

2.3.2 Know-how

Doslovným překladem know-how do českého jazyka je vědět jak. Podle publikace *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana* se jedná se o dlouholetý souhrn zkušeností, poznatků a informací potřebný pro výrobu, provoz nebo technické uskutečnění, který nelze jednoduchým způsobem popsat a vysvětlit, a proto se poskytují přímo majitelem zkušeností nebo jeho pracovníky na základě smlouvy. Především na základě licenčních smluv týkající se vynálezu, užitého vzoru nebo průmyslového vzoru. Know-how se poskytuje také uzavřením smlouvy o technické a jiné pomoci nebo smlouvy o franchisingu. Know-how může být předmětem průmyslové právní ochrany, pokud by splňoval stanovené podmínky dané právní ochrany, ale i předmětem zlepšovacího návrhu. Know-how souvisí a v případě právní ochrany se řídí ustanovením o obchodním tajemství v nekalosoutěžním právu a trestním právu.⁶⁰

2.3.3 Obchodní tajemství

Pojem obchodní tajemství definuje u nás zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník. Představuje konkurenčně významné, určitelné a běžně nedostupné informace. Tyto informace jsou spojeny se závodem a jejich majitel ve svém zájmu zajišťuje, aby byly vhodným způsobem udržovány v tajnosti

⁵⁹ §72-§74 Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích.

⁶⁰ JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017. str.101-104,

ve prospěch svého podnikání. Občanský zákoník označuje porušení obchodního tajemství jako nekalou soutěž. Porušením obchodního tajemství se myslí neoprávněné sdělení, zpřístupnění, využití pro sebe nebo pro jiného.

2.3.4 Obchodní firma

Definici obchodní firmy můžeme opět nelézt v Občanském zákoníku. Obchodní firma je jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Zákon stanovuje, že ochrana práv k obchodní firmě náleží tomu, kdo ji po právu použil jako první. Ochrana je totožná jako ochrana před nekalou soutěží.⁶¹

3. Prostředky ochrany

Vznikem průmyslového práva vznikají vlastníkoví/majiteli dva typy práv – jednak veřejnoprávní subjektivní právo, což zakládá nárok na speciální ochranu, a zároveň výlučná či soukromoprávní subjektivní práva, což jsou práva vyplývající z poskytnuté právní ochrany.⁶² Veřejné subjektivní právo spočívá především v tom, že státní orgán nemá udělit podobné nebo shodné právo jinému subjektu. Výlučná subjektivní práva jsou absolutní povahy a nesou s sebou povinnost všech ostatních subjektů nezasahovat a nerušit vlastníka/majitele při jejich výkonu.⁶³

Právní ochrana průmyslového vlastnictví spočívá právě v ochraně výlučných práv jejich vlastníků/majitelů. Obecně můžeme říct, že výlučná práva vlastníka průmyslového práva jsou právo na jeho využití, právo na poskytnutí souhlasu s jeho využíváním a právo na převod na jinou osobu. Je však třeba poznamenat, že jednotlivá výlučná práva se mohou lišit a jejich regulace je obsažena v odpovídajících zvláštních předpisech.

Právní prostředky pro ochranu práv z průmyslového práva lze rozdělit do dvou kategorií: soukromoprávní a veřejnoprávní prostředky.

⁶¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁶² JAKL, Ladislav. *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. str.16,

⁶³ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: LexisNexis CZ, 2006. str.17,

3.1 Soukromoprávní prostředky

Soukromoprávní prostředky zahrnují uplatňování práv prostřednictvím civilní soudní cesty. Právní prostředky soukromé povahy jsou upraveny v ustanoveních jednotlivých zvláštních předpisů, stejně jako ustanoveních občanského a obchodního zákoníku.⁶⁴ Je důležité zmínit zejména zvláštní předpis č. 221/2006 Sb., s názvem "Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a ochraně obchodního tajemství".

Oprávněnou osobou k vymáhání práv v případě neoprávněného zásahu či ohrožení podle zákona 221/2006 Sb. jsou vlastník, majitel, profesní organizace ochrany prav a nabyvatel licence (pouze se souhlasem vlastníka/majitele). Tyto subjekty mají právo podat žalobu u soudu s cílem vymáhání zákazu protiprávního jednání, odstranění závadného stavu a následků zásahu do práv. Oprávněná osoba může rovněž požadovat přiměřené zadostiučinění, náhradu škody a vrácení bezdůvodného obohacení.⁶⁵

3.2 Veřejnoprávní prostředky

Právní prostředky veřejné povahy neřeší otázku soukromých zájmů majitele/vlastníka příslušného předmětu průmyslového vlastnictví. Tyto právní prostředky mají za cíl předcházet realizaci protiprávního jednání ve společnosti a zároveň působit nápravně na pachatele takového jednání. Veřejnoprávní prostředky můžeme rozdělit na správněprávní prostředky a trestněprávní prostředky.⁶⁶ Dané orgány jsou povinni proti porušení práv zasáhnout a rozhodují, zda byl spáchán trestný čin či přestupek. Státní orgán poté uloží buď správní sankci nebo trestní sankci. Správněprávní prostředky jsou uplatňovány prostřednictvím správních orgánů jako jsou například Úřad průmyslového vlastnictví, Celní správa ČR a Česká obchodní inspekce.

⁶⁴ JAKL, Ladislav. *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. str.134,

⁶⁵ § 2, § 4, § 5 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a ochraně obchodního tajemství.

⁶⁶ KOUKAL, P., MYŠKA, M., PULLMANNOVÁ, H., VOJTÍŠKOVÁ, T., ZIBNER, J. *Právo duševního vlastnictví: Ochrana a vymáhání práv duševního vlastnictví*. [online].

Přestupky v oblasti ochrany průmyslových práv jsou uvedeny v jednotlivých právních předpisech týkajících se průmyslových práv. Ustanovení o přestupcích jsou vždy obsažena na konci příslušných právních předpisů. Právní předpisy, které jsme rozebírali výše, stanoví, že přestupky by měl projednávat obecní úřad s rozšířenou působností a je možné uložit buď pokutu až do výše 250 000 Kč, nebo nařídit zákaz činnosti. Dále je třeba zdůraznit dva významné zákony, a to zákon č. 355/2014 Sb., který reguluje působnost orgánů Celní správy České republiky v rámci vymáhání práv duševního vlastnictví, a zákon č. 251/2016 Sb., který se týká některých přestupků.

3.3 Trestněprávní prostředky

V souladu se zásadou *ultima ratio* by mělo být použití trestněprávních prostředků považováno za poslední možnost při vymáhání práv z průmyslového vlastnictví. Vždy by měla být nejprve upřednostňována civilněprávní nebo správněprávní cesta.⁶⁷ Trestněprávní ochrana je u nás v České republice zajištěna trestním právem. Trestněprávní ochrana průmyslových práv je upravena v trestním zákoníku (Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník). Konkrétně pak v šesté hlavě zvláštní části trestního zákoníku. Šestá hlava zvláštní části upravuje trestné činy hospodářské a má celkem čtyři díly. Nás zajímá pouze čtvrtý díl, který nese název trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu. Díl čtvrtý zajišťuje komplexní trestněprávní ochranu práv k nehmotným statkům. Čtvrtý díl šesté hlavy obsahuje čtyři ustanovení, z toho dvě se týkají takových průmyslových práv. Najdeme je v § 268 (porušení práv k ochranné známce a jiným označením) a v § 269 (porušení chráněných průmyslových práv).

Ustanovení § 268 se skládá z čtyř skutkových podstat, dvou základních a dvou kvalifikovaných. Zájmem chráněným ustanovením je zájem na ochranu práv na označení podnikatelů, jejich výrobků a jimi poskytovaných služeb a na řádném průběhu hospodářské soutěže.⁶⁸ Paragraf upravuje, že kdokoliv, kdo

⁶⁷ KOUKAL, P., MYŠKA, M., PULLMANNOVÁ, H., VOJTÍŠKOVÁ, T., ZIBNER, J. *Právo duševního vlastnictví: Ochrana a vymáhání práv duševního vlastnictví. [online].*

⁶⁸ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015.

uvádí do oběhu nebo pro tento účel nabízí, zprostředkovává, vyrábí, dováží, vyváží nebo jinak získává či přechovává výrobky/služby neoprávněně označené ochrannou známkou nebo s ní snadno zaměnitelnou, může být trestán odnětím svobody až na dva roky, zákazem činnosti a propadnutím věci. Stejný trest čeká i na osobu, která za účelem dosažení hospodářského prospěchu neoprávněně využívá obchodní jméno nebo jakékoliv označení zaměnitelné s ním, nebo která uvádí do oběhu, nebo pro účel uvedení nabízí, vyrábí, dováží, vyváží, získává nebo přechovává výrobky/služby neoprávněně označené označením původu/zeměpisným označením nebo jiným zaměnitelným označením. Osoba, která z těchto činů získá značný prospěch nebo se jich dopustí ve značném rozsahu, může být potrestána odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžním trestem nebo propadnutím věci. Pokud činem získá velký prospěch nebo se dopustí těchto činů ve velkém rozsahu, hrozí jí trest odnětí svobody na tři až osm let.⁶⁹

Druhé ustanovení obsahuje pouze jednu základní skutkovou podstatu a dvě kvalifikované. Veřejným zájmem, který se snaží § 269 chránit je zajištění práv spojené s vynálezy, průmyslovými vzory, užitnými vzory a topografiemi polovodičových výrobků, stejně tak ochrana práv jejich tvůrců.⁷⁰ Kdo neoprávněně a zásadně zasáhne do těchto chráněných průmyslových práv, může být potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci. Pokud takový čin vykazuje znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání, pachatel získá značný prospěch nebo se dopustí činu ve značném rozsahu, hrozí mu trest odnětí svobody na šest měsíců až pět let, peněžní trestem nebo propadnutí věci. V případě získání prospěchu velkého rozsahu nebo dopuštění se činu ve velkém rozsahu, může být pachatel potrestán odnětím svobody na tři až osm let.⁷¹

⁶⁹ § 268 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁷⁰ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015.

⁷¹ § 269 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

4. Metodika vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům

Následující kapitola, vzhledem k tématu práce, představuje klíčovou část celé závěrečné práce. Prvním krokem bude objasnění pojmu a systému kriminalistiky a samotné podstaty metodiky vyšetřování, následně se budeme snažit vytvořit strukturu metodiky vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům.

4.1 Pojem a systém kriminalistiky

V odborné literatuře nalezneme mnoho definic kriminalistiky, přesto však neexistuje žádná, která by byla obecně uznávaná. Definice, která však kriminalistiku asi nejlépe vystihuje, pochází z publikace "Úvod do kriminalistiky". Je to *„samostatný vědní obor, který zkoumá a objasňuje zákonitosti vzniku, zániku, vyhledávání, zjišťování, zkoumání a využívání kriminalistických stop, jiných soudních důkazů a kriminalisticky významných skutečností a vypracovává podle potřeb trestního zákona a trestního řádu metody, postupy, prostředky a operace v zájmu úspěšného odhalování, vyšetřování a předcházení trestné činnosti.“*⁷²

Stejně jako definice kriminalistiky, i samotný její systém se v odborných literaturách různí, avšak jádro zůstává konzistentní. Jako příklad uvedeme systém kriminalistiky podle autorů „Kriminalistiky“:

1. Úvod do kriminalistické vědy – tato část slouží jako teoretický základ, kde jsou vysvětleny klíčové pojmy, teorie, předmět a systém kriminalistiky. Zahrnuje také její vztah k jiným vědním disciplínám, historii, společenskou funkci a metody kriminalistiky.
2. Obecná část kriminalistiky
 - a. Kriminalistické učení o trestném činu
 - b. Kriminalistické učení o stopách

⁷² STRAUS, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. str. 7,

- c. Kriminalistické metody odhalování, vyšetřování a prevence trestných činů
 - i. Obecná metodologie kriminalistické praxe
 - ii. Technické a přírodovědné kriminalistické metody
 - iii. Taktické kriminalistické metody
- 3. Zvláštní část kriminalistiky – tato část lze dále strukturovat do dvou podkapitol. První se věnuje obecným poznatkům, které se týkají všech metodik vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. Druhá podkapitola se detailně zaměřuje na rozbor jednotlivých metodik.⁷³

4.2 Pojem, funkce a komponenty metodiky vyšetřování

Metodika vyšetřování představuje zvláštní část kriminalistické vědy. Zatímco obecná část kriminalistiky poskytuje pouze univerzální metody a poznatky v rámci objasňování a vyšetřování trestných činů, které lze aplikovat na jakýkoliv trestný čin, úkolem zvláštní části je vytvoření metod na nižší úrovni obecnosti. Tyto metody jsou využitelné pro homogenní skupiny trestných činů, jsou obsáhlejší a umožňují snadnější a rychlejší použití při vyšetřování konkrétního případu trestného činu.⁷⁴

Metodiku vyšetřování můžeme chápat jako proces poznání kriminalisticky relevantních událostí, používanou ve vyšetřovacím procesu. Zaměřuje se na odhalování a zkoumání zákonitostí vzniku a průběhu kriminalisticky relevantních událostí a jejich projevů ve stopách. Dále zkoumá zákonitosti vzniku stop a zvláštnosti postupů při vyhledávání zajišťování a využívání stop, včetně dalších soudních důkazů a kriminalisticky významných informací. Hlavním cílem tohoto zkoumání je vytvoření uspořádaného systému poznatků a doporučení, které slouží k efektivnímu řízení postupů policejních orgánů v procesu poznání a odhalování určitých typů trestných činů. Cílem je tedy vytvoření jednotlivých metodik vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů.

V odborné literatuře se metodice vyšetřování obvykle přiřazují dvě základní funkce:

⁷³ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. a kol. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2004. str. 11-13,

⁷⁴ *Ibidem*. str. 407,

- Funkce poznávací – spočívá v analýze prvků trestných činů a následné klasifikaci do homogenních skupin. Popisují se jejich kriminalistické charakteristiky, typické stopy, které vznikají při páchání těchto trestných činů, a charakteristické vyšetřovací situace, které se utvářejí během vyšetřování těchto skupin trestných činů.
- Funkce formativní – spočívá v tvorbě typových modelů postupu policejních orgánů při vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. Modely představují uspořádané systémy doporučených metod a operací, které jsou charakterizovány pevnou strukturou. Zahrnují poznatky z kriminalistických teorií, aplikovatelné na specifické podmínky jednotlivých kategorií trestných činů, a zároveň zobecněné zkušenosti z kriminalistické praxe.⁷⁵

Každý z těchto typových modelů se skládá z několika pevně stanovených komponentů, které tvoří strukturu jednotlivých metodik. Těmito komponenty jsou:

1. Typová kriminalistická charakteristika daného druhu trestných činů
2. Typické stopy
3. Typické vyšetřovací situace
4. Zvláštnosti předmětu vyšetřování
5. Zvláštnosti podnětů k vyšetřování
6. Zvláštnosti počátečních úkonů
7. Zvláštnosti kriminalistických verzí, organizace a plánování vyšetřování
8. Zvláštnosti následných úkonů
9. Zvláštnosti zapojení veřejnosti a kriminalistické prevence⁷⁶

4.3 Kriminalistická charakteristika trestných činů proti průmyslovým právům

Trestní zákon a kriminalistická věda zařazují trestné činy proti průmyslovým právům do kategorie hospodářských trestných činů. Hospodářská kriminalita představuje rozsáhlou skupinu trestných činů, která je charakterizována

⁷⁵ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. str.13-14,

⁷⁶ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. a kol. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2004. str. 413-417,

nehomogenitou. Jedná se o společensky nebezpečná jednání spojená s různými formami podnikání, která poškozují nebo ohrožují hospodářský systém, ekonomické vztahy, práva nebo oprávněné zájmy hospodářských subjektů či státu. Trestné činy v oblasti hospodářské kriminality se vyznačují velkou rozmanitostí, avšak je spojuje několik společných charakteristik. Hospodářská kriminalita je kriminalita nenásilná a delikty jsou spáchány podobnými způsoby v podobném prostředí, a zanechávají podobné stopy a další soudní důkazy.⁷⁷

Trestné činy proti průmyslovým právům lze definovat jako kriminalitu spojenou s porušováním práv v oblasti průmyslového vlastnictví. Tato forma kriminality zahrnuje neoprávněné zasahování či porušování práv týkajících se výsledků technické tvůrčí činnosti a ochranných známek či jiných označení.

4.3.1 Kriminální situace

Kriminální situace se skládá z několika komponentů, které dohromady umožňují sestavit obraz o kriminální situaci v souvislosti s popisovanou trestnou činností.

První složkou kriminální situace je nízká citlivost a nízká úroveň vědomí občanů. V dnešní době, zejména v rámci konzumní společnosti, se zdá, že lidé dávají přednost nižším cenám před kvalitou. Místo zakoupení kvalitních originálních výrobků od vyhlášených společností za standardní ceny, se mnozí rozhodnou pro nelegálně vyrobené nebo zprostředkované napodobeniny nebo padělky. Nákup zboží, které porušuje průmyslová práva, se tak v dnešní společnosti stal běžným jevem a poptávka po těchto výrobcích stále roste. Spotřebitelé obvykle neposkytují podněty k trestnímu stíhání pachatelů těchto trestných činů a vědomě nakupují tyto napodobeniny. Ze strany občanů není trestná činnost proti průmyslovým právům považována za tak společensky škodlivou. Vysoká poptávka po plagiátech vytváří příznivé podmínky pro pachatele, kteří mohou takové zboží snadno uvést na trh. Naopak se tím zhoršuje situace pro potírání této trestné činnosti.

⁷⁷ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. a kol. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2004 str. 478-479,

Také úroveň legislativní úpravy právních vztahů a jejich ochrany v oblasti duševního vlastnictví je komponentem kriminální situace. Legislativa týkající se ochrany duševního vlastnictví se v České republice se stále zdokonaluje.⁷⁸ Největším zdokonalením v posledních letech z hlediska průmyslových práv představuje úprava trestných činů proti průmyslovým právům v dnes platném trestním zákoníku.

Další komponent představuje pokleslou kulturu tržních vztahů. Hlavním cílem je okamžitý zisk a existující tržní mechanismy nejsou nedodržovány nebo jsou obcházeny. Firmy uvádějí sídla na adresách, kde vůbec nesídlí, osoby zastupující firmy často nejsou skutečné nebo se nezdržují na uváděných místech pobytu. Na místech, kde se prodává takové zboží, je často obtížné zjistit totožnost osob prodávajících nebo provozujících prostory. Tyto skutečnosti vytvářejí vhodné prostředí pro pachatele této trestné činnosti.

Další složkou kriminální situace je úroveň technické ochrany. Výrobci se neustále snaží zvyšovat technickou úroveň ochrany svých originálních produktů, které se stávají terčem padělání. Toto zlepšování úrovně však nezabrání spotřebitelům v nákupu napodobenin, kteří si zboží kupují zcela vědomě; pouze pomáhá znalcům lépe rozlišit originál od padělku v rámci znaleckého zkoumání a zvyšuje náklady nejen výrobcům originálního zboží, ale i výrobcům plagiátů.

Dalším prvkem je existence kontrolních mechanismů a úroveň jejich fungování. Některé kontrolní mechanismy v České republice fungují na nízké úrovni, zejména na místní působnosti. I přes několik úspěchů policie a celních úřadů nelze v mnoha případech identifikovat pachatele trestné činnosti a potírat struktury organizovaného zločinu v oblasti porušování práv k průmyslovým právům. Kontrolními mechanismy se v tomto smyslu rozumí Česká obchodní inspekce, orgány Policie ČR, celní orgány živnostenské a finanční úřady, ale také obecní úřady.

Poslední komponentou je úroveň prosazování práva. Rozumíme tím rychlost reakci příslušných orgánů státu na oznámení existence protiprávního stavu a rychlost nápravy protiprávního stavu. Občanskoprávní či obchodně právní spory obvykle trvají delší dobu. Proto se často podává trestní oznámení

⁷⁸ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 15-16,

ve snaze dosáhnout rychle urychleného řešení, ačkoliv porušení práva nemá povahu trestného činu. Můžeme však do toho zahrnout i úspěšnost trestního stíhání proti průmyslovým právům, její účinnost a úroveň potírání v porovnání s celkovou kriminalitou. Tyto údaje najdeme v statistikách. Je však třeba poznamenat, že statistiky trestné činnosti v oblasti porušování průmyslových práv neodráží skutečnou míru společenské škodlivosti. Realita je ve skutečnosti závažnější, protože trestná činnost v oblasti průmyslového vlastnictví je výrazně latentní.⁷⁹

4.3.2 Typické způsoby páchání

Typické způsoby páchání trestných činů proti průmyslovým právům v podstatě replikují celý proces vytváření originálních výrobků, a to od výroby až po značení a registraci práv. Následně nelegální jednání pokračuje samotnou distribucí a prodejem koncovým zákazníkům až k samotnému komerčnímu využití produktů. Celý proces nelegální činnosti lze vyjádřit následujícími činnostmi, které v podstatě kopírují jednotlivé způsoby páchání ve skutkových podstatách těchto trestných činů. Těmito činnostmi jsou:

- Výroba plagiátů – výroba představuje úplně první krok celého procesu. Jedná se především o výrobu napodobenin textilního a obuvnického zboží vyhlášených firem. Tato výroba většinou probíhá mimo hranice České republiky, především v asijských státech jako Čína, Vietnam, Thajsko atd. Nicméně jsou již zaznamenány případy, kdy došlo k přenesení výroby na území České republiky, a předpokládá se, že tento trend se bude stále více rozšiřovat. Příkladem mohou být výrobky společností Nike, Adidas Gucci nebo Versace. Dále se jedná o výrobu produktů chráněných patentem nebo průmyslovým vzorem, často na základě nelegálních kopií dokumentace, nebo vytváření dokumentace nezákonným způsobem s využitím získaného prototypu výrobku nebo na základě licenční smlouvy v rozporu s licenčními ujednáními. Jedná se o situace, kdy bývalí společníci v podnikání se rozhodnou z různých důvodů rozdělit a oba pokračují ve výrobním programu

⁷⁹ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 24-27,

ve svých vlastních firmách. Též může jít o případ, kdy bývalý zaměstnanec společnosti přejde do konkurenční firmy.

- Označení výrobků – druhým krokem rozumíme označení výrobku ochrannou známkou nebo označením původu, ke kterým náleží práva jiným subjektům nebo neoprávněné využití obchodního jména. Tento krok často splývá s prvním krokem výroby plagiátu.
- Uvedení do oběhu – dalším krokem v celém procesu je uvedení nelegálního zboží do oběhu, což představuje jednu ze skutkových podstat trestných činů proti průmyslovým právům. Uvedení zboží do oběhu zahrnuje jeho prodej, přičemž zboží zatím nemusí být ani vyrobené, ale je předem objednané případně i zaplacené odběratelem. Po uzavření kupní smlouvy jsou výrobky automaticky v oběhu, protože jejich majitel již není výrobce, ale objednatel. Uvedením zboží do oběhu se také rozumí jeho uložení ve skladištích za účelem expedice odběrateli. Uvedení zboží do oběhu zahrnuje dále jeho přepravu od výrobce k odběrateli.
- Dovoz – dovoz je součástí procesu uvedení výrobku do oběhu a představuje druhou fázi v případě výroby zboží v zahraničí. Tato fáze zahrnuje přepravu, konkrétně dovoz zboží ze zahraničí do České republiky. Česká republika je vnímána jako země, kde lze toto nelegální zboží výhodně a bez značného rizika prodávat, a proto je dovoz tohoto zboží do České republiky velmi hojný.
- Vývoz – vývoz zboží je stejně jako jeho dovoz trestný, avšak v případě České republiky je výrazně méně častý než dovoz.
- Nabídka a prodej - jedná se o závěrečnou fázi. Nabídku a prodej nelegálního zboží můžeme rozdělit do dvou kategorií a to:
 - Velkoobchodníkům maloobchodníkům –může se jednat o dvě situace. Maloobchodníci se mohou buď vědomě rozhodnout nakupovat nelegální zboží, nebo naopak si nemusí být vědomi o nelegálním charakteru zboží, které kupují. Pro tento krok je typické, že velkoobchodníci odmítají vydávat maloobchodníkům nabývací doklady ke zboží, jako jsou faktury nebo jiné účetní doklady. Pokud obchodníci přece jen vydají nějaký účetní doklad, bývá často příliš obecný a chybí v něm identifikační údaje prodávajícího subjektu a přesné označení prodávaného zboží.

- Konečným spotřebitelům – nabídka a prodej výrobků se často odehrává na různých trzích, v kamenných obchodech nebo na internetových stránkách. V dnešní době má největší význam internetový prodej. V případě online prostředí může jít o reálné internetové platformy, které explicitně nabízí nelegální zboží, a zákazníci jsou si toho vědomi. Alternativně mohou existovat podvodné internetové stránky, které buď prezentují nelegální zboží jako originální, nebo jsou zcela fiktivní a nabízejí zboží, které po zaplacení a objednání nikdy nedorazí.⁸⁰

4.3.3 Typické vlastnosti pachatelů a jejich typické motivy

Typickým znakem pachatelů této trestné činnosti je, že většina z nich nebyla dosud trestaná a jejich zkušenosti s prací policie jsou minimální. Dalším charakteristickým prvkem je, že při poskytování vysvětlení často přiznají spáchání trestného činu, avšak při obvinění často využívají své právo odmítnout výpověď. Dalším typickým znakem je snaha zpochybňovat subjektivní stránku trestného činu. Například tvrdí, že nevěděli, že se jedná o padělky s významnou ochrannou známkou, nebo se snaží argumentovat, že jejich jednání bylo omylem. Někteří také tvrdí, že si nebyli vědomi trestnosti svého jednání, protože podobné činnosti provádějí i lidé v jejich okolí. Je klíčové zdůraznit, že často tato trestná činnost vyžaduje organizovanost pachatelů a spojení se zahraničím.⁸¹

Z analýzy policejních statistik za období let 2018-2023 vyplývá, že mezi dvěma specifikovanými trestnými činy (§268 a §269) byl nejčastěji páchan trestný čin porušení práv k ochranné známce a jiným označení. Během sledovaného období bylo zaznamenáno celkem 2066 případů tohoto trestného činu. Naopak, v případě trestného činu porušení chráněných průmyslových práv bylo zaznamenáno pouze 19 případů za stejné období.

Z téže analýzy dále vyplývá, že v případě trestného činu porušení práv k ochranné známce jsou nejčastějšími pachateli cizinci. Ze 2066 případů bylo

⁸⁰ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 27-30,

⁸¹ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. a kol. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2004. str. 539,

1145 případů spácháno cizinci, což představuje více než 55 % ze všech případů. Podíl opakovaně trestaných osob na celkovém počtu případů činí pouze 158 případů, to znamená, že 92 % případů bylo spácháno osobami, které nebyly již dříve trestány.

Ze statistik vyplývá, že tato forma trestné činnosti není spojena s dětmi, nezletilými a mladistvými, s výjimkou jednoho případu z roku 2021, kdy byl zaznamenán a objasněn jeden případ spáchaný mladistvým. Ze statistik také vyplývá, že tato forma trestné činnosti se nepáchá pod vlivem látek, neboť za sledované období nebyl zaznamenán ani jeden případ spojený s touto problematikou.⁸²

Vzhledem k charakteru průmyslových práv je hlavním motivem trestné činnosti proti nim získání zisku a finančního prospěchu pachatele. Kromě toho pachatelé mohou být motivováni snížením výrobních nákladů, získáním požadovaného zboží za nižší ceny, než jsou stanoveny pro originální produkty. Lze usuzovat, že hlavním záměrem pachatele není poškození spotřebitele, ale především dosažení majetkového obohacení.⁸³

4.3.4 Charakteristika poškozeného

U trestných činů proti průmyslovým právům je obtížné jednoznačně vymezit vlastnosti poškozených osob z hlediska požadavků kriminalistické vědy. Tento typ trestného činu může postihnout jak fyzické osoby, tak právnické osoby. Nicméně nejčastěji jsou poškozenými osobami právnické subjekty, a to především firmy, a to jak tuzemské, tak zahraniční.⁸⁴ Poškozené osoby se typicky podílejí na tvorbě stop tím, že zvyšují technickou ochranu svých produktů. Také aktivně spolupracují s orgány činnými v trestním řízení prostřednictvím organizací, které je zastupují. Příkladem těchto organizací jsou například patentoví zástupci.⁸⁵

⁸² Policie ČR [online]. *Informační servis: Statistika kriminality: Statistika kriminality za období 2018-2023*.

⁸³ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 34-35,

⁸⁴ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. a kol. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2004. str. 540,

⁸⁵ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 34,

4.4 Typické stopy a jiné soudní důkazy

V rámci hospodářské kriminality, včetně trestných činů proti průmyslovým právům, je důležité hovořit nejen o typických stopách, ale i o dalších soudních důkazech. V mnoha případech této formy kriminality chybí nebo je obtížné nalézt stopy, zejména materiální stopy. Při vyšetřování těchto trestných činů se převážně pracuje s věcnými a listinnými důkazy, které mohou právě obsahovat informace o stopách. Je tedy důležité si jasně definovat rozdíl mezi pojmy stopa a důkaz.⁸⁶ Kriminalistická stopa je definována jako každá změna v materiálním prostředí nebo vědomí člověka, která má přímou souvislost s relevantní kriminální událostí. Tato změna musí existovat od okamžiku vzniku až po její zjištění. Stopa je identifikovatelná, zachytitelná a využitelná s pomocí současných metod, prostředků a postupů kriminalistiky.⁸⁷ Důkazem se rozumí přímý poznatek o předmětu důkazu, který je získán prostřednictvím důkazního prostředku během dokazování. Mezi typické stopy a důkazy v oblasti porušování práv průmyslového vlastnictví patří materiální stopy, paměťové stopy, věcné důkazy, listinné důkazy a speciální kategorie, stopy a důkazy digitálního charakteru.

Věcné důkazy jsou předměty, které byly buď použity při spáchání trestného činu, nebo jsou přímým důkazem prokazujícím nebo vyvracejícím danou skutečnost. Mohou sloužit k odhalení a zjištění trestného činu a jeho pachatele, nebo jako stopy trestného činu.⁸⁸ Mezi typické věcné důkazy v rámci této trestné činnosti patří samotné padělané výrobky, zařízení používaná k jejich výrobě, různé nástroje a pomůcky. Důležitou součástí důkazního materiálu mohou být i obaly a visačky nalezené u těchto výrobků.⁸⁹ Tyto předměty představují klíčové prvky důkazního materiálu. Nelegální výrobek může být věcným důkazem, který dokládá samotnou nelegální výrobu či neoprávněné označení výrobku a zásah do průmyslových práv. Věcné důkazy mohou rovněž obsahovat

⁸⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. str.238,

⁸⁷ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021.str. 55-56,

⁸⁸ § 112 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁸⁹ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 53,

materiální stopy nebo být přímo spojeny s takovými stopami. Je zásadní pečlivě zkoumat tyto důkazy a v případě strojů a nástrojů se zaměřit zejména na daktyloskopické, mechanoskopické a případně i chemické stopy.

Materiální stopy jsou zejména nalezeny na samotných nelegálních produktech a výrobcích. V případě trestných činů podle § 268 se jedná hlavně o absenci specifických nebo obecných znaků, které by měl konkrétní originální výrobek obsahovat, nebo naopak o přítomnost takových znaků na neoprávněných produktech, které originální výrobek neobsahuje. V případě trestných činů porušení průmyslových práv jde například o existenci takových znaků na sporném výrobku, které jsou identické se znaky originálního výrobku, který je chráněn například patentem nebo užitným vzorem. Vyhledávání a posuzování těchto stop vyžaduje specifické odborné znalosti, kterými často disponuje znalec v daném oboru. Cílem zkoumání materiálních stop v rámci této trestné činnosti je získání informací, které jednoznačně odliší originální produkt od padělku a prokázání porušení průmyslových práv. Materiální stopy mohou být rozděleny do několika kategorií, které poskytují informace o:

- Vnitřní stavbě sporného objektu, jako je kvalita a složení materiálu, chemické složení použitých barev.
- Způsobu a technologii výroby sporného objektu, což zahrnuje například kvalitu zpracování textilních výrobků nebo dalších materiálů.
- Vnější stavbě sporného objektu, například nesprávné provedení a kombinace nášivek a visaček na výrobku.
- Obsahu paměťových médií, jako jsou diskety, CD, pevné disky atd. Tyto stopy mají charakter počítačových stop.⁹⁰

Digitální stopy se stávají stále důležitější součástí důkazního materiálu nejen v oblasti počítačové kriminality a kriminality informační, ale i v mnoha dalších typech trestných činů, včetně hospodářské kriminality.⁹¹ Počítačovou stopu můžeme chápat jako: „*změnu na nosiči informací, vzniklou v souvislosti s trestným činem, při jehož páchání byla použita výpočetní technika a která je*

⁹⁰ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 55-56,

⁹¹ SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. str. 492,

*zjistitelná za pomoci současných metod, prostředků a operací.*⁹² Stopa obsahuje vnitřní, funkční a dynamickou informaci o objektu, který ji vytvořil. Těmito objekty jsou člověk, data a technika.⁹³ Digitální stopa se významně liší od klasických stop, protože je obvykle obsáhlá, dynamická a může být uložena kdekoli v kyberprostoru nebo na různých paměťových médiích. Životnost digitální stopy může být velmi krátká, a proto je získání a zajištění těchto stop procesem, který vyžaduje okamžité zachycení dat v nezměněné podobě. Data jsou často uložena tak, že jejich reprodukce není možná bez použití určité aplikace nebo programu. Při použití těchto programů může dojít ke změně podoby a struktury dat, což ztěžuje proces zajišťování digitálních stop.⁹⁴ Vyhledávání a posuzování těchto stop vyžaduje specifické odborné znalosti, kterými často disponuje znalec z oblasti záznamové techniky, informatiky a výpočetní techniky. Tito odborníci jsou schopni provádět analýzu digitálních stop a získávat důkazy týkající se exploatace legálního softwarového produktu v rozporu s licenčními ujednáními, exploatace nelegálního softwarového produktu, stejně jako prokazovat, zda předložený nosič informací obsahuje originální software nebo jeho plagiát.⁹⁵

Materiální stopy v rámci trestné činnosti proti průmyslovým právům mohou být často minimální nebo úplně chybějící. V takových případech mohou být paměťové stopy, tj. svědectví, výpovědi a vzpomínky osob, vysoce cenné pro vyšetřování a soudní procesy. Paměťové stopy se utvářejí vlivem organického nebo anorganického prostředí na člověka a promítají se do jeho vědomí. Jsou to procesy vjemů, vnímání, představ, pocitů a aktů, které jsou nezávislé na lidské vůli. K těmto podnětům mohou přispívat další faktory, jako je strach, paměť a inteligence.⁹⁶ Paměťové stopy představují stopy ve vědomí lidí zejména pachatelů, dopravců zboží, zákazníků, konkurenčních obchodníků, kontrolních

⁹² STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. str.274,

⁹³ PORADA, Viktor. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. str.97,

⁹⁴ KOLOUCH, Jan. *CyberCrime*. CZ.NIC. Praha: CZ.NIC, z.s.p.o., 2016. str.403-404,

⁹⁵ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 56-57,

⁹⁶ STRAUS, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. str. 92,

orgánů a poškozených osob.⁹⁷Výsledky jsou důležitým zdrojem informací pro získání důkazů, které jsou nezbytné k prokázání viny a skutkových okolností spojených s trestným činem, a to jak z hlediska úmyslu a motivace pachatele, tak z hlediska fyzických důkazů a konkrétních událostí.

Typickými soudními důkazy v rámci popisované trestné činnosti jsou také listinné důkazy. Jsou to dokumenty, které svým obsahem potvrzují nebo vyvracejí dokazovanou skutečnost týkající se trestného činu nebo obviněného.⁹⁸Listiny mohou také sloužit jako nositelé různých materiálních stop. Mezi listinné důkazy se především řadí:

- Odborné vyjádření a znalecké posudky. Posudky a vyjádření jsou důležitými důkazy v souvislosti se zkoumáním podezřelých výrobků. Tyto dokumenty mohou poskytnout důkazní materiál o tom, zda se jedná o originální výrobky nebo nikoliv.
- Dodací listy, faktury a účtenky. Slouží jako důkaz uvádění nelegálního zboží do oběhu a mohou také poskytnout informace o zdroji těchto výrobků, což může vést k prověření další trestné činnosti.
- Živnostenský list. Tento list může být důkazem oprávnění určité osoby k podnikání a může být využit k prokázání subjektivní stránky trestného činu.
- Inzerce a plakáty. Poskytují určité informace o pachateli a mohou být použity jako důkaz naplnění objektivní stránky trestného činu.
- Seznamy dodavatelů a kooperujících subjektů mohou být použity jako důkaz naplnění objektivní stránky trestného činu a rozsahu trestné činnosti.
- Výrobní dokumentace a podklady nelegálních produktů mohou sloužit jako důkaz naplnění objektivní stránky trestného činu.
- Licence na využívání patentu, průmyslového vzoru a jiných předmětů průmyslového vlastnictví mohou dokázat omezení práv majitele nebo jejich opak.
- Osvědčení o zápisu ochranné známky, průmyslového vzoru a dalších předmětů průmyslových práv do rejstříku úřadu průmyslového vlastnictví jsou důkazem vlastnictví práv.

⁹⁷ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 57,

⁹⁸ § 112 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

- Výpisy z rejstříku trestů nebo z databází České obchodní inspekce mohou dokázat, že prodejce byl v minulosti postižen za přestupky nebo trestné činy proti předpisům o ochranných známkách, chráněných vzorech a vynálezech, což může být důkazem subjektivní stránky trestného činu.
- Revizní zprávy České obchodní inspekce mohou poskytnout důkazy o naplnění objektivní stránky trestného činu.
- Výstražná oznámení patentových zástupců podepsaná prodejcem mohou dokázat naplnění subjektivní stránky trestného činu.⁹⁹

Zajišťování stop a důkazů a jejich dokumentace pro účely trestního řízení je klíčovým prvkem při provádění vyšetřování. To zahrnuje pečlivé zdokumentování místa činu nebo nálezu, včetně fotografií a videonahrávek, pokud je to možné. Všechny stopy, jako jsou materiální, digitální nebo jiné, musí být důkladně zdokumentovány a zachovány co nejlépe v původním stavu, aby mohly být použity jako důkazy v soudním procesu. Doporučuje se využít různé metody pro zajištění stop, například fotografie a sejmutí daktyloskopických stop na speciální fólii. Nejčastěji se používá zajištění stop "in natura" nebo pomocí fotografií a sejmutí z nosiče nebo odlévání. Paměťové stopy jsou často zajišťovány prostřednictvím výslechu, který je řádně dokumentován nebo nahráván. Správné označení, popis a zabezpečení nalezených stop jsou klíčové pro uznání stopy jako důkazu v soudním procesu. Zajištění a dokumentace stop je tedy důležitým procesem, který pomáhá zajistit spravedlivý a účinný průběh trestního řízení.

4.5 Typické vyšetřovací situace

Při vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům vznikají následující typické počáteční vyšetřovací situace:

1. Zjištěné skutečnosti jednoznačně nesvědčí o tom, že konkrétní výrobek požívá ochrany průmyslového vlastnictví. Způsob nebo forma narušení případných práv jsou známy a identita podezřelé osoby buď je nebo není známa.

⁹⁹ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 54-55,

2. Zjištěné skutečnosti nasvědčují, že konkrétní výrobek je chráněným průmyslovým vlastnictvím. Nicméně dosavadní informace nedávají jasný obraz o tom, kdo je oprávněným držitelem těchto práv. K dispozici jsou však informace o totožnosti údajně poškozeného a podezřelého.
3. Zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že určitý výrobek požívá ochrany průmyslového vlastnictví. Způsob nebo forma porušení práv jsou známy, ale informace o totožnosti pachatele trestného činu buď chybí nebo jsou nedostatečné a nedovolují zahájení trestního stíhání proti konkrétní osobě.
4. Zjištěné skutečnosti svědčí o tom, že určitý výrobek požívá ochranu průmyslového vlastnictví a forma či způsob narušení práv jsou známy. Osoba narušující tato práva je známa a zjištěné informace umožňují zahájit trestní stíhání proti této konkrétní osobě.

V případě prvních dvou vyšetřovacích situací je důležité zaměřit činnost policejních orgánů na doplnění a prověření dostupných informací, s cílem zjistit, zda se skutek stal a zda byl spáchán trestný čin.

V třetím případě je nezbytné ověřit a případně doplnit získané informace a zaměřit činnost policejních orgánů na získání dalších informací, které by mohly vést k identifikaci osoby pachatele.

V posledním případě je nezbytné ověřit dosud zjištěné skutečnosti a zahájit trestní stíhání proti konkrétní osobě. Dále je třeba zaměřit další činnost na procesní zaznamenání výsledků dosavadních provedených úkonů a na získání dalších podpůrných pramenů důkazů procesní formou.¹⁰⁰

4.6 Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Straus považuje za jednu ze zvláštností předmětu vyšetřování hospodářské kriminality skutečnost, že mnoho ustanovení trestního zákona, která definují skutkové podstaty trestných činů v této kategorii, má charakter tzv. blanketových norem.¹⁰¹ Tyto právní normy odkazují na budoucí normy, které dosud nebyly vydány, nebo na obecnější normy. Při vyšetřování těchto

¹⁰⁰ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 58-59,

¹⁰¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2008. str. 242,

právních norem je tedy nutné disponovat dostatečnými znalostmi týkající se příslušných právních norem a mít přehled o rozsahu předmětu vyšetřování. Přesto mnoho pracovníků policie České republiky, kteří se věnují vyšetřování této trestné činnosti, nemá základní povědomí o příslušných právních normách.

Co se týká objektu trestného činu, je nezbytné opatřovat důkazy k prokázání, která konkrétní právní norma byla porušena, v jaké míře, jakým způsobem, a zda existuje právní ochrana produktu, a kdo je držitelem příslušných práv.

Zjišťování a dokazování objektivní stránky převážně nečiní žádné problémy. Co však činí problémy a lze považovat za zvláštnost je dokazování identity pachatele trestného činu, zejména konkrétní odpovědné osoby v rámci právnícké osoby. Další zvláštností předmětu vyšetřování jsou potíže se zjišťováním a dokazováním subjektivní stránky, tedy zavinění konkrétních fyzických osob.

Vždy je rovněž nezbytné zjišťovat a prokazovat, zda konkrétní trestný čin, pro který je osoba stíhána, nebyl spáchán současně s jinou trestnou činností. Přestože se to zdá jako samozřejmost, jsou tyto skutečnosti často ignorovány nebo není k nim projevován dostatečný zájem.¹⁰²

4.7 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování

Typickým a důležitým podnětem pro zahájení vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům jsou samotná oznámení poškozených osob nebo jiných subjektů, kteří poškozené zastupují. Tato oznámení obvykle nesou vysokou informační hodnotu, je však nezbytné v počátečních fázích provést jejich pečlivé ověření. Může se jednat o oznámení různých společností, firem, podnikatelů nebo fyzických osob.

Dalším typickým podnětem k vyšetřování jsou oznámení od občanů, zejména od bývalých zaměstnanců různých firem a institucí, kteří během svého zaměstnání byli svědky porušování práv k průmyslovému vlastnictví. I když tato oznámení často poskytují bohaté informace a obsahují zásadní údaje, je důležité zdůraznit nutnost jejich důkladného ověření. Tyto zprávy mohou být ovlivněny

¹⁰² KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 39-43,

motivací jako msta a závist nebo osobní zájmy, které mohou mít za cíl poškodit určitou osobu či organizaci. Jejich obsah může být záměrně neúplný, zkreslený, obsahovat polopravdy nebo nesprávnou interpretaci faktů.

Dalším podnětem vyšetřování jsou výsledky práce Policie České republiky. Při odhalování a objasňování trestných činů proti průmyslovým právům využívá policie informátory a jiné operativně pátrací prostředky. Tuto činnost provádí buď samostatně, v rámci běžného výkonu služby nebo jako součást plánovaných operací ve spolupráci s orgány České obchodní inspekce a zástupci poškozených firem. Výsledky této práce mají zpravidla vysokou informační hodnotu a jsou potom využity jako podnět k vyšetřování.

Mezi typické podněty vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům patří podněty založené na výsledcích kontrolních orgánů. Jako příklad lze uvést Českou obchodní inspekci, která je orgánem státní správy podřízeným ministerstvu průmyslu a obchodu. Podněty ČOI se často řadí mezi nejkvalitnější, přinášející vysokou informační hodnotu a klíčová data. Jejich kvalita spočívá v odborné zdatnosti pracovníků a plnění povinností a pravomocí, které jim zákon přiznává.¹⁰³ Dalšími významnými kontrolními orgány jsou Celní správa, státní zemědělské a potravinářské inspekce a Finanční analytický úřad.

4.8 Zvláštnosti počátečních úkonů

Počátečními úkony se rozumí úkony, které jsou uskutečněny v rámci prověřování a představují systém nástrojů vyplývajících z typických počátečních vyšetřovacích situací. Tyto úkony jsou zaměřeny na objasnění skutečností naznačujících spáchání trestného činu a identifikaci jeho pachatele. Jsou spojeny s nutností získání typických stop, důkazů a informací. Mnoho z těchto úkonů spadá do kategorie neodkladných a neopakovatelných úkonů.¹⁰⁴

Úplně prvním, a tudíž nejdůležitějším prvotním úkonem je přijetí oznámení. Oznámení představuje primární zdroj informací o spáchání trestného činu, jeho způsobu, objektu trestného činu a případně i pachateli. Pokud

¹⁰³ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. a kol. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2004. str. 541-543,

¹⁰⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. str. 18,

oznámení od oznamovatele není dostatečné a neposkytuje podrobnosti a důležité informace, je nutné provést výslech oznamovatele.

Během výslechu by měly být zjištěny zejména následující skutečnosti:

- Podrobnosti o tom, kde, kdy a za jakých okolností oznamovatel zjistil, že se stal skutek, ve kterém lze podle jeho názoru možno spatřovat trestný čin.
- Informace o postižené oblasti práv a důvodech, které nasvědčují porušení práva.
- Identita osob, které mají práva na ochranu a z čeho tak lze usuzovat.
- Detaily o způsobu spáchání trestného činu a případně identifikace podezřelé osoby.
- Vztah oznamovatele k pachateli.
- Možnosti získání a zajištění dalších důkazů.
- Odhad rozsahu porušení práva, škody nebo prospěchu pachatele.

Dalším krokem je získávání nezbytných vysvětlení od dalších osob, tedy jejich výslech. Výslech by měl být zaměřen na zjištění skutečností, které přispívají k objasnění předmětu vyšetřování. Při volbě taktiky výslechu je důležité zohlednit předpokládané procesní postavení vyslýchané osoby po zahájení trestního stíhání. Mnoho obviněných osob odmítá nebo upravuje svá tvrzení poté, co byla proti nim vznesena obvinění. Proto je vhodné zajistit co nejvíce nezpochybnitelných pramenů materiálních důkazů, které lze získat jinými prostředky v průběhu trestního řízení, a tím objektivizovat informace uvedené v daném vysvětlení.¹⁰⁵

Mezi počáteční úkony patří také opatřování potřebných podkladů a vydávání či odnětí věcí. Pokud si policejní orgán nemůže potřebné dokumenty nebo věci obstarat sám, spolupracuje s poškozenými a podezřelými subjekty, aby je získal. Pokud tyto subjekty nevyhoví výzvě k vydání potřebných dokumentů nebo věcí, policejní orgán může přistoupit k odnětí těchto věcí. Mezi potřebné podklady a věci, které mohou být zajištěny, patří:

- Živnostenský list, výpis z obchodního rejstříku, zápis z obchodních jednání licence a podmínky licenčních ujednání,

¹⁰⁵ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 63-64,

- výpisy z registrů vedených úřadem průmyslového vlastnictví, výrobní a projektová dokumentace,
- objednávky, zakázkové listy a dodací listy, smlouvy s kooperujícími subjekty,
- podklady pro tvorbu a výrobu produktů, podklady pro výrobu dokumentace a obalů,
- inzeráty, reklamní materiály, korespondence atd.
- nelegální výrobky a originální produkty pro srovnání, výpočetní technika, výpisy z hard disku osazených nelegálními produkty.¹⁰⁶

Dalším typickým úkonem může být kontrolní nákup. Jedná se o opatření prováděné pracovníky ČOI nebo zástupci majitelů ochranné známky, které směřuje k prokázání uvádění padělaných výrobků do oběhu a jednoznačnému identifikování pachatele. Kontrolní nákup však není prováděn často a není zásadní podmínkou pro počátek procesu vyhledávání, objasňování a vyšetřování těchto trestných činů.¹⁰⁷

Provádění prohlídek, zejména domovních, nebo prohlídek jiných prostor a pozemků, je jedním z dalších počátečních úkonů. Prohlídkou rozumíme kriminalistickou metodu, která spočívá v přímém prověřování objektů, míst a osob ze strany policejních orgánů za účelem nalezení a zajištění osob a věcí důležitých pro trestní řízení. Hlavním účelem prohlídky je získání dalších důkazů o skutečnostech, které jsou již známé, a případně o skutečnostech, které ještě nejsou známy.¹⁰⁸ Ve většině případech je zapotřebí přítomnost odborníka. Právo provádět prohlídky mají nejen pracovníci Policie ČR, ale také pracovníci (ČOI) pokud jim je to povoleno příslušným právním předpisem.¹⁰⁹ Taktika provádění prohlídek se řídí obecnými taktickými pravidly, avšak má své vlastní specifika. Je klíčové, aby tyto prohlídky byly prováděny v souladu se zákonem a respektovaly práva jednotlivců. Rozhodnutí o provedení prohlídky je vždy nutné učinit na základě pečlivé analýzy aktuální situace a okolností případu. Vzhledem

¹⁰⁶ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. a kol. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2004. str. 546-547,

¹⁰⁷ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str.64,

¹⁰⁸ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. str. 126-127,

¹⁰⁹ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str.66,

k nebezpečí z prodlení není často možné odložit prohlídku do doby, než začne trestní stíhání. Neodkladnost prohlídek je dána tím, že v některých případech může být důležitý materiál pro trestní řízení velmi rychle zničen. V mnoha případech je třeba zabezpečit velké množství věcí, jako jsou nelegální výrobky, přepravní technika nebo výpočetní technika. Proto je vhodné vypracovat plán pro přepravu a uskladnění materiálů a přijmout včasná opatření k jeho provedení. Dalším důležitým aspektem, jak již bylo uvedeno, je nezbytnost účasti znalce nebo jiných specialistů, a případně také účast překladatele, zejména v případech, kdy je prohlídka prováděna v objektech patřících cizím státním příslušníkům.¹¹⁰ Při vyšetřování trestných činů porušování práv k ochranné známce a jiným označením uvádí Konrád, že domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor a pozemků nejsou téměř využívány, přestože v řadě případů jsou vyžadovány. Zejména při dlouhodobě připravovaných akcích, v obchodech a stabilních tržnicích, je prohlídka jiných prostor a pozemků často jedním z počátečních neodkladných úkonů, a zajistit takto prodávané padělané zboží, a tím pádem i hlavní důkazy pro stranu obžaloby, je prakticky nemožné jinak. Účelem prohlídky je především zajištění podezřelých výrobků uložených k dalšímu prodeji, které jsou důležitými důkazy pro trestní řízení. Dalším účelem je také odčerpání či snížení zisku z trestné činnosti, a to buď zabráněním dalšího prodeje těchto výrobků nebo zabráněním další výroby, vývozu či jiné činnosti spojené s trestným činem. Prohlídka může být rovněž zaměřena na zajištění důkazů a materiálů potřebných pro další vyšetřování. Při vyšetřování trestných činů porušování průmyslových práv není provedení domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor a pozemků běžnou praxí, ale spíše se stává výjimečně, podle konkrétních okolností případu. Účelem takové prohlídky je zajištění důkazů a materiálů nezbytných pro trestní řízení, zejména se zaměřením na výrobky porušující průmyslová práva, výpočetní techniku a různé dokumenty související s těmito trestnými činy.¹¹¹ Při domovních prohlídkách nebo prohlídkách jiných prostor a pozemků, kde mohla být použita výpočetní technika při spáchání trestného činu nebo obsahuje důležitá data pro trestní řízení, je

¹¹⁰ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. str. 218,

¹¹¹ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str.66-67,

zásadní pečlivě naplánovat postup. Tyto prohlídky jsou zaměřeny zejména na cílené vyhledávání elektronických stop a důkazů. Zajištění této techniky je nutné provést s maximální opatrností, aby nedošlo ke zničení důležitých informací. Je proto doporučeno, aby při takových činnostech byli přítomni odborníci z oblasti výpočetní techniky a aby se tyto úkony prováděly v úzké spolupráci mezi vyšetřovateli, expertními pracovníky a pracovníky kriminální policie, v souladu s taktikou provádění těchto operací.¹¹²

Při vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům je ohledání jedním z počátečních úkonů. Ohledání můžeme chápat jako bezprostřední pozorování, kterým zjišťujeme, zkoumáme a hodnotíme materiální situaci nebo stav objektů, které mají vztah k prověřované události. Během ohledání je důležité si uvědomit, kde je možné a nutné zajistit stopy a důkazy. Existuje několik druhů ohledání, přičemž při nich je nezbytná spolupráce s odborníky nebo znalci příslušných oborů. Jedním z nejvýznamnějších druhů ohledání je ohledání místa činu, které může poskytnout klíčové informace pro vyšetřování.¹¹³ Při vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům přichází do úvahy ohledání místa činu, ohledání věcí a ohledání listin. Ohledání místa činu je zvláště důležité při dokumentaci nabídky a prodeje nelegálních produktů. Zaznamenává se přítomnost nelegálních produktů, způsob nabídky, cenové štítky a další označení jednotlivých výrobků a množství zboží na prodejních místech, v obchodech, stáncích nebo ve skladech.¹¹⁴ Při ohledání místa činu spojeného s kriminalitou prostřednictvím výpočetní techniky je důležité se zaměřit na samotný počítač s jeho softwarem, jednotkami a nosiči dat, ale také na další potenciální zdroje důležitých informací. Mezi ně mohou patřit další elektronická zařízení, jako jsou mobilní telefony a tablety, různé paměťové nosiče, externí disky atd. Opět je zde důležitá spolupráce s odborníky disponujícími znalostmi a prostředky z oblasti výpočetní techniky.¹¹⁵ Dva policisté zajišťují ohledávaný materiál za přítomnosti nezúčastněné osoby, přičemž každý krok je pečlivě zdokumentován. Provádí se

¹¹² KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, str. 351-352,

¹¹³ Ibidem. str. 46-47,

¹¹⁴ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str. 65,

¹¹⁵ SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. str.733-734,

rovněž ohledání periferních stop na počítači, stejně jako na dalších předmětech souvisejících s jeho provozem.¹¹⁶ Důležité informace mohou být nalezeny i na tradičních místech, jako jsou poznámkové bloky, šanony, desky, výpisy z bankovních účtů, korespondence, nebo dokonce v odpadkových koších.¹¹⁷ Tyto materiály mohou poskytnout cenné důkazy o spáchaném trestném činu, a proto je důležité provést kompletní a důkladné ohledání místa činu s ohledem na různé typy potenciálních důkazů. Místo činu se doporučuje dokumentovat protokolem, fotografiemi a videozáznamem. Zvláštností dokumentace místa činu v těchto případech je skutečnost, že není nutné vypracovávat plánek nebo náčrtek místa činu. Ohledání se provádí též na místě výroby nelegálních produktů v rámci domovních prohlídek nebo prohlídek pozemků a dalších prostor, a na místech, kde byly nelegální produkty nalezeny nebo zajištěny. Ohledání místa nálezu důležitých věcí pro trestní řízení přichází v úvahu zejména v souvislosti provedením prohlídky pozemků, dopravních prostředků a jiných prostor. Místo nálezu je rovněž důležité dokumentovat protokolem a fotografiemi. Ohledání probíhá podle obecně platných zásad a taktických pravidel. V souvislosti s ohledáním místa a případně s vydáním či odnětím věci se provádí ohledání věci. Toto ohledání je zaměřeno na výrobky, které jsou neoprávněně označeny ochrannou známkou nebo které zasahují do průmyslových práv. Při tomto procesu se dokumentují ochranné značky a jejich umístění, stejně jako případné překrytí samolepkami nebo jiné znaky výrobků, které zasahují do průmyslového práva. Ohledání se také provádí u zajištěných listin. Toto ohledání je důležité zejména s ohledem na ověření jejich pravosti, původu a významu obsahu pro zjištění skutkového stavu věci.

Častým počátečním úkonem je také získání odborného vyjádření nebo expertízy, především pro určení původu zboží opatřeného ochrannou známkou nebo pro vyhodnocení skutečnosti, zda výrobky konkurence obsahují

¹¹⁶ PORADA, Viktor. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. str. 296,

¹¹⁷ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. str. 348-349,

prvky chráněné průmyslovým právem. Pro tento účel je nezbytné spolupracovat s odborníky z oboru znaleství, informatiky a výpočetní techniky.¹¹⁸

4.9 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, organizace a plánování vyšetřování

Konrád ve své publikaci poukazuje na to, že při vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům nejsou běžně využívány metody kriminalistických verzí. Tato situace svědčí o výrazných nedostatcích v oblasti kriminalistických verzí, přičemž někteří příslušníci policie nemají potřebné znalosti a dovednosti pro efektivní práci s těmito verzemi. Mnozí z nich vnímají práci s kriminalistickými verzemi jako teoretickou abstrakci, což může v praxi vést k dojmu jejich zbytečnosti a nezájmu jejich využití. Z výsledků analýzy spisů také nabyl dojmu nezájmu o skutečné vyšetřování a spíše rutinního zpracovávání spisové dokumentace.

Konrád také zdůrazňuje důležitost používání vyšetřovacích verzí při vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům, a proto doporučuje verze, které by bylo vhodné vytyčovat. Jedná se zejména verze o:

1. Oprávněnosti předpokladu právní ochrany průmyslového vlastnictví
2. Způsobu spáchání
3. Trestném činu a možném souběhu trestných činů
4. Stupni organizovanosti pachatelů nebo jejich napojení na zločinné spolčení
5. Pachateli, případně spolupachatelů nebo účastníkům trestného činu
6. Subjektivní stránce

I když jsme předpokládali, že vypracování plánu je samozřejmostí pro zajištění organizovanosti, cílevědomosti, přehlednosti, úplnosti a rychlosti vyšetřování, z výsledků analýzy spisového materiálu vyplývá podle Konráda, že převažujícím trendem je nevypracovávání plánů vyšetřování postavených na vyšetřovacích verzích. V případech, kdy se plány objevily, spíše připomínaly výkazy činnosti než strukturované modely budoucího postupu vyšetřování.¹¹⁹

¹¹⁸ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str.65, 68-69,

¹¹⁹ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str.71-74,

Pro vyšetřování trestných činů proti průmyslovému vlastnictví není typická týmová práce, což zvyšuje náročnost procesu plánování, zejména pokud jde o výběr vhodných opatření a úkonů ke zjištění skutkového stavu a určení spolupráce mezi kriminální policií, dalšími útvary a subjekty.¹²⁰

4.10 Zvláštnosti následných úkonů

Přechod z počáteční etapy vyšetřování na následující fázi je formálně vymezen zahájením trestního stíhání proti konkrétní osobě, která je obviněná z trestného činu.

Nejdůležitějším a nejtypičtějším úkonem v rámci této fáze je výslech obviněného. Pachatelé této trestné činnosti často při podávání vysvětlení přiznávají spáchání činu, avšak v rámci oficiálního výslechu využívají svého práva odmítnout výpověď nebo mění původní výpověď. Proto je důležité, aby se vyslychající důkladně připravil, předem si zformuloval otázky a pečlivě zvážil jejich pořadí a logický sled, jak budou předkládány důkazy. Je důležité se zaměřit na získání důkazních informací týkajících se subjektivní stránky a na objasnění způsobu spáchání. Je důležité, aby vyslychající přizpůsobil výslech jednotlivým formám a způsobům spáchání trestných činů proti průmyslovým právům a respektoval jejich specifika. Každý trestný čin může mít své vlastní charakteristiky a okolnosti, které je třeba brát v úvahu při provádění výslechu. Vzhledem k tomu, že značná část pachatelů jsou cizinci, je vhodné zajistit včas přítomnost tlumočnicka.

Dalším typický úkonem v následné etapě vyšetřování je výslech svědka. Výpovědi svědků poskytují klíčové důkazní informace týkající se všech aspektů skutkové podstaty. Svědky mohou tvořit širokou škálu osob, včetně zákazníků, zaměstnanců různých firem, koncových spotřebitelů, odběratelů nebo dodavatelů. Výslech svědka probíhá podle podobného postupu jako výslech oznamovatele v počáteční etapě vyšetřování.

Důležité je také zdůraznit předávání získaných poznatků příslušným orgánům. Během vyšetřování trestných činů často narazíme na informace,

¹²⁰ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. a kol. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2004. str. 548,

kteře by mohly pomoci při vyšetřování jiných trestných činů nebo naznačovat možnost dalšího nelegálního jednání. V těchto situacích je povinností vyšetřujících orgánů sdělit tyto zjištěné skutečnosti příslušným útvarům kriminální policie a opis poznatků založit do opisu vyšetřovacího spisu.

Někdy je až na základě výslechů obviněného nebo svědka zjištěno podezření, že v bytě nebo v jiných prostorách či na pozemcích mohou být uloženy důležité věci pro trestní řízení. Proto se stává, že domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor a pozemků jsou realizovány až v následné etapě vyšetřování.

Dalším typickým úkonem je provedení znaleckého ohledání a vyžádání expertiz. Při vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům se často objevují situace, kdy je nezbytné zapojit znalce a využít jejich odborných znalostí. Využití znalců v této fázi je zaměřeno na získání důkazů prostřednictvím znaleckých posudků a odborných vyjádření. Mezi typické znalecké obory využívaných při vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům patří zejména informatika a výpočetní technika, záznamová technika, technická expertiza dokumentů a písemností, a oblast zbožiznalectví v rámci ekonomiky.¹²¹

4.11 Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování a kriminalistická prevence

Jak již bylo zmíněno, občané často projevují nedostatečnou kriminální citlivost a celková úroveň povědomí veřejnosti o trestných činech proti průmyslovým právům je nízká. V důsledku toho je ochota občanů aktivně se zapojit do vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům a spolupracovat s orgány Policie ČR spíše minimální. Mnoho z nás se pravděpodobně setkalo s neoprávněným užíváním ochranných známek nebo označení původu, prodejem padělků zboží světových firem na tržištích za nízké ceny, a i když některé máme dokonce doma, málokdo takové případy nahlásí policii. Pravděpodobnější je tedy oznámení a spolupráce ze strany poškozených osob,

¹²¹ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. str.75-84,

tj. vlastníků nebo majitelů, a od ochranných organizací, které mají zájem na vyšetřování těchto případů.

Do preventivní činnosti v oblasti trestné činnosti proti průmyslovým právům jsou zapojeny státní orgány jako jsou celní úřady, ČOI nebo Policie ČR. Policie se snaží působit preventivně prostřednictvím účasti na různých veletrzích a výstavách. Preventivní činnost vykonává také několik nestátních subjektů. Zejména různé svazy, asociace a agentury, které pořádají semináře pro existující i nově vznikající podniky. Tyto semináře mají propagační a informační charakter a slouží ke zvýšení právního vědomí občanů v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví.¹²²

¹²² MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. a kol. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2004. str. 551

5. Závěr

Hlavním cílem této práce bylo vypracování metodiky vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům. Pro potřeby vypracování závěrečné práce a vytvoření metodiky vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům byly nejprve vysvětleny základní pojmy v oblasti průmyslových práv. Následně byla provedena analýza jednotlivých vybraných předmětů průmyslového vlastnictví, jako jsou ochranné známky, průmyslové vzory, patenty apod. Dále byly popsány prostředky ochrany těchto průmyslových práv, s důrazem zejména na trestněprávní ustanovení. Na závěr byla vytvořena metodika vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům, kde jsme se především zaměřili na charakteristiku těchto trestných činů, stopy a jiné soudní důkazy, stejně jako na počáteční úkony. Zhodnocením uvedeného lze konstatovat, že stanovené cíle byly úspěšně dosaženy.

Z překládané práce vyplývá, že vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům je poměrně náročné. Tato náročnost je způsobena řadou faktorů jako je například rozvoj informační společnosti a technologický pokrok, které umožňují zdokonalení trestné činnosti v oblasti průmyslových práv, včetně snadné dostupnosti internetu, komplexnosti a obsáhlosti speciální právní úpravy v oblasti průmyslových práv, a nedostatečného zájmu ze strany občanů. Navíc je často potřeba spolupráce s odborníky nebo znalci příslušných oborů, aby bylo možné úspěšně shromáždit dostatečné důkazy a materiály pro trestní řízení. Častým problémem při vyšetřování trestných činů proti průmyslovým právům je odhalení samotných pachatelů a jejich motivace a úmyslu. Identifikace pachatelů může být obtížná, zejména pokud se jedná o organizované skupiny nebo zahraniční subjekty. Z uvedeného vyplývá, že vyšetřování těchto trestných činů vyžaduje pečlivé plánování, koordinaci a vysoce kvalifikované vyšetřovatele. Nicméně z práce také vyplývá, že pracovníci policie často nemají dostatečné znalosti právních předpisů v této oblasti a nedostatečně se angažují v procesu vyšetřování. To zahrnuje rutinní vypracovávání spisů, nezáměr o plánování a organizování samotného průběhu vyšetřování a nevykonávání potřebných úkonů.

Vzhledem k náročnosti vyšetřování těchto trestných činů a zjištěným nedostatkům věříme, že vypracování samostatné metodiky vyšetřování trestných činů proti průmyslových práv je zásadní. Tato metodika by mohla sloužit jako užitečný nástroj jak pro začínající, tak i pro zkušené vyšetřovatele a přispěla by k odstranění identifikovaných nedostatků v procesu vyšetřování. Průmyslové vlastnictví představuje klíčový prvek dnešní ekonomiky s významným dopadem na obchodní prostředí a inovace. Bohužel často podléhá útokům ze strany plagiátorů a porušovatelů práv, což vážně ohrožuje jak držitele práv, tak i širší ekonomické prostředí. Proto je nezbytné aktivně chránit průmyslové vlastnictví pomocí účinných opatření a právních nástrojů. Kvalitní mechanismus pro vymáhání práv z průmyslového vlastnictví nejenže pomáhá snižovat počet porušení, ale také posiluje důvěru majitelů práv a podporuje ekonomiku.

6. Použité zdroje

Monografie

- BOHÁČEK, Martin. *Duševní vlastnictví a vymáhání práv k němu: jiné úhly pohledu*. V Praze: Troas, 2011. ISBN 978-80-904595-4-0.
- BOHÁČEK, Martin; JAKL, Ladislav. *Právo duševního vlastnictví*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002, ISBN 80-245-0463-4.
- DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-790-4.
- GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. aktualizované vydání. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-838-9.
- JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. 2. vydání. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017. ISBN 978-80-87956-50-2.
- JAKL, Ladislav. *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví – repetitorium*. 3., přeprac. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. ISBN 978-80-86855-63-9.
- JEŽEK, Jiří. *Právo průmyslového vlastnictví: právní předpisy a mezinárodní smlouvy s výkladem a judikaturou: podle stavu k 1.1.1996*. Praha: Linde, 1996. ISBN 80-85647-88-5.
- JUREČKA, Jan. *Oceňování ochranné známky jako součásti nehmotného majetku*. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 978-80-245-1077-4.
- KELBLOVÁ, Hana. *Zeměpisná označení výrobků a jejich právní ochrana*. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-166-8.
- KOLOUCH, Jan. *CyberCrime*. CZ.NIC. Praha: CZ.NIC, z.s.p.o., 2016. ISBN 978-80-88168-15-7.
- KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistické problémy: vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2004. ISBN 80-7251-153-X.

- KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.
- KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-869-3.
- KŘÍŽ, Jan. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2009, ISBN 9788024617510.
- MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN: 80-71179-878-9
- POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-502-8.
- PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-042-0.
- PORADA, Viktor. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. ISBN 80-7204-194-0.
- SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2., dopl. a rozš. vyd. Studijní texty (LexisNexis CZ). 2006. Praha: LexisNexis CZ, 2006. ISBN 80-86920-08-9.
- SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: Orac, 2003. ISBN 80-86199-63-0.
- SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Pro praxi. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-501-2.
- STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3.
- STRAUS, Jiří. *Úvod do kriminalistiky*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-86898-95-4.

- SUCHÝ, Václav. *Nehmotné statky a průmyslová práva: jejich ochrana, oceňování a komerční využití*. Praha: Technologické centrum Akademie věd ČR, 2010. ISBN 978-80-7419-037-7.
- VOLEVECKÝ, Petr. *Trestné činy hospodářské – Vybrané problémy*. 1. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2012. ISBN 978-80-7251-382-6.

Právní normy

- Vyhláška č. 69/1975 Sb., ministra zahraničních věcí o Úmluvě o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsané ve Stockholmu dne 14. července 1967.
- Vyhláška č. 90/1962 Sb., ministra zahraničních věcí o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934 a v Lisabonu dne 31. října 1958.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).
- Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a ochraně obchodního tajemství.
- Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.
- Zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví.
- Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o

změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách).

- Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele.
- Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech.
- Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích.
- Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků.

Internetové zdroje

- ČAPKOVÁ, Z., HANZALOVÁ, Ž., CHURÁČKOVÁ, H., KŘOVÁKOVÁ, E. *KA 7.2. - Ochrana duševního vlastnictví*. © Technologická agentura ČR. [online], 2016. ISBN 978-80-906369-6-5. [cit. 3.12.2023]. Dostupné z: https://www.tacr.cz/interni_projekty/zefektivneni/KA7.2/KA%207_O2%20Ochrana%20du%C5%A1evn%C3%ADho%20vlastnictv%C3%AD%20-%20final.pdf.
- KOUKAL, P., MYŠKA, M., PULLMANNOVÁ, H., VOJTÍŠKOVÁ, T., ZIBNER, J. *Právo duševního vlastnictví: Ochrana a vymáhání práv duševního vlastnictví*. [online]. Elportál. Masarykova univerzita, Brno, 2020. ISSN 1802-128X. [cit. 20.2.2024]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/praf/2019podzim/dusevni_vlastnictvi/web/pages/08-ochrana-a-vymahani-prav-dusevniho-vlastnictvi.html.
- Ministerstvo zemědělství. *Chráněné označení původu eAGRI Potravin: Zapsaná označení CHOP* [online]. [cit. 20.2.2024]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/mze/potravin/znacky-kvality-potravin/chranene-oznaceni-puvodu>.
- Ministerstvo zemědělství. *Chráněné zeměpisné označení eAGRI Potravin: Zapsaná označení CHZO* [online]. [cit. 20.2.2024]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/mze/potravin/znacky-kvality-potravin/chranena-zemepisna-oznaceni>.
- Policie ČR. *Informační servis: Statistiky kriminality* [online]. [cit. 30.1.2024]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

- Úřad průmyslového vlastnictví. *Označení původu a zeměpisná označení Evropské unie: Stručný popis registračního řízení* [online]. [cit. 3.12.2023]. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/prumyslova-prava/oznaceni-puvodu-zemepisna-oznaceni/oznaceni-puvodu-a-zemepisna-oznaceni-evropske-unie>.
- Úřad průmyslového vlastnictví. *Užitné vzory: Jaký je rozdíl mezi vynálezem a užitným vzorem* [online]. [cit. 3.12.2023]. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/prumyslova-prava/uzitne-vzory>.
- *Zákony pro lidi*. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>